

T.C
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
TEKSTİL VE MODA TASARIMI ANASANAT DALI
TEKSTİL VE MODA TASARIMI PROGRAMI

20.YY' IN BAŞLANGICINDAN GÜNÜMÜZE AVRUPA' DA GİYSİ
KUMAŞLARINDAKİ ÇİÇEK DESENLERİ

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan

20096124 Pınar Çevikoğlu

Danışman

Prof. Dilek Alpan

İstanbul-2016

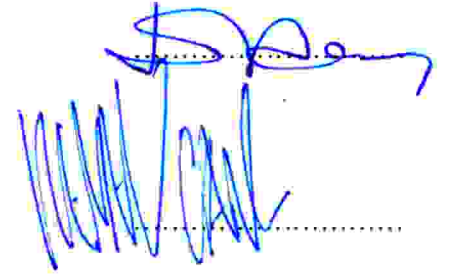
Pınar ÇEVİKOĞLU tarafından hazırlanan 20.yy.'ın Başlangıcından Günümüze Giyside Çiçekli Desenler adlı bu çalışma aşağıda adları yazılı jüri üyelerince Oybirligiyle / ~~Oyçokluğuyla~~ Yüksek Lisans Tezi olarak Kabul Edilmiştir.

Kabul (Sınav) Tarihi : 15 / 01 / 2016

(Jüri Üyesinin Ünvanı , Adı , Soyadı ve Kurumu) :

İmzası :

Jüri Üyesi : Prof. Dilek ALPAN (Danışman)

Jüri Üyesi : Prof. Kemal CAN

Jüri Üyesi : Doç. Lerzan ÖZER (MSGÜ. Seramik ve Cam Tasarımı)

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖNSÖZ	II
ÖZET	III
ABSTRACT	IV
RESİMLER LİSTESİ	V
1. GİRİŞ	1
2. 20.YY' IN BAŞLANGICINDAN GÜNÜMÜZE AVRUPA' DA GİYSİ	
KUMAŞLARINDAKİ ÇİÇEK DESENLERİ	3
2.1. 1900 - 1909 Yılları Arası.....	4
2.2. 1910 - 1919 Yılları Arası.....	20
2.3. 1920 - 1929 Yılları Arası.....	30
2.4. 1930 - 1939 Yılları Arası.....	43
2.5. 1940 - 1949 Yılları Arası.....	48
2.6. 1950 - 1959 Yılları Arası.....	56
2.7. 1960 - 1969 Yılları Arası.....	60
2.8. 1970 - 1979 Yılları Arası.....	66
2.9. 1980 - 1989 Yılları Arası.....	70
2.10. 1990 - 1999 Yılları Arası.....	74
2.11. 2000 ' li Yıllar.....	79
3. SONUÇ	98
4. KAYNAKLAR	100
5. ÖZGEÇMİŞ	105

ÖNSÖZ

“20. yy’ ın Başlangıcından Günümüze Avrupa’ da Giysi Kumaşlarındaki Çiçek Desenleri” başlıklı tez konusunun belirlenmesindeki temel neden; tekstilde, giysilik kumaşlardaki çiçekli desenlerin 1900’ lü yılların başlarından itibaren günümüze kadar olan geniş bir aralıkta, farklı üsluplarda, sıklıkla kullanılmakta olmasıdır.

20. yy.’ ın başından günümüze kadar olan dönemde pek çok uluslararası giysi tasarımcılarının, kumaş üreticilerinin, desen stüdyolarının ve desen tasarımcılarının koleksiyonlarında yer alan çiçekli desenlerin; aralarındaki benzerliklerin, farklılıkların, renk, kompozisyon özelliklerinin ve giyside kullanılma biçimlerinin incelenerek genel bir çerçevesi çizilmiştir. Bu tezin konusu, daha detaylı inceleyebilmek ve kapsamlı karşılaştırmalar yapabilmek amacıyla, tekstilin baskı, dokuma, giysi alanlarında çok kullanılan çiçek desenleri, giysi alanındaki çiçek desenleri olarak sınırlandırılmıştır. Bu bağlamda desenler Avrupa’ da ortaya çıkan çeşitli sanat akımları ve sosyal olaylarla ilişkilendirilerek, on yıllık dönemler halinde değişim ve gelişim süreçleri ve bunlara etki eden nedenler üzerine yorumlar getirilmeye çalışılmıştır.

Tez çalışmamın yürütülmesi süresince beni yönlendiren bilgi ve yardımlarını esirgemeyen danışman hocam **Prof. Dilek Alpan’** a içten teşekkürlerimi sunarım.

İstanbul, 2016

Pınar ÇEVİKOĞLU

ÖZET

Desenli kumaşlar, tarihsel süreç içinde çok önemli bir konuma yükselerek kumaşların en önemli bölümünü oluşturmuştur. Çiçek desenleri de bu desenlerin en çok üretilenleri olmuştur.

“20.yy.’ in Başlangıcından Günümüze Avrupa’da Giysi Kumaşlarındaki Çiçek Desenleri” başlıklı çalışma; tezin ana amacını ve kapsamını açıklayan giriş bölümü ile başlamaktadır.

Tezin ikinci bölümünde çiçekli desenlerin örnekleri, 1900’ lü yıllardan başlayarak, on yıllık dönemler halinde, aralarındaki benzerlikler, farklılıklar, renk, kompozisyon özellikleri, giysideki görünüşleri, tarihsel süreci içerisinde toplumsal, sanatsal ve teknolojik gelişmelerden nasıl etkilendikleri, görsellerle karşılaştırılıp incelenmiştir.

Sonuç bölümünde ise, giysi alanındaki çiçekli desenlerin başlangıçta günlük hayatın içinde daha az, sonraları yavaş yavaş artarak moda tasarımcılarının hemen hemen bütün koleksiyonlarında yer aldığı, günümüzde de teknolojinin ilerlemesiyle vardığı sonuçlar, on yıllık dönemlerin üzerinden yorumlanmıştır.

ANAHTAR KELİMELER: Tekstil ve Moda Tasarımı, Desen, Çiçek, Moda, Giysi, Dijital, Sanat, Tasarım.

ABSTRACT

Patterned fabrics rising to a very important position in the historical process have formed the most important part of the fabrics. Floral patterns have been the most produced ones among these patterns.

The study entitled as "Floral Patterns in Clothing Fabrics in Europe since the beginning of 20th century to present" has an introduction section that explains the main purpose and scope. of the thesis.

In the second part of the thesis, the examples of floral patterns starting from 1900 and within ten-year periods since then, their similarities and differences, color, composition features, appearance in clothing, and how they affected by the social, artistic and technological developments in the historical process have been examined by comparing the visuals.

In the conclusion part, the usage of flowering patterns in the clothing field has been interpreted over ten year periods by taking into consideration that in the beginning they were used less in daily life, and then gradually taking more place in almost all collections of fashion designers today within the advancement of technology, has been interpreted over the ten years period.

KEYWORDS: Textile and Fashion, Design, Pattern, Flower, Fashion, Apparel, Digital, Art, Design.

RESİMLER LİSTESİ

Sayfa No

Resim 2.1. 1900-1909 “Art and Craft” hareketinin çiçekli desenlerinin özelliklerini yansıtan bir davet elbisesinden desen detayı.....	4
Resim 2.2. Vogue’un zengin renkler ve organik çizgiler taşıyan 18 Mart 1909 kapağı “Art and Craft” hareketini özetliyor.....	5
Resim 2.3. 1902 İngiltere. Tudor Gülü.....	6
Resim 2.4. Resim 2.5.’deki giysinin desen detayı.....	7
Resim 2.5. 1900, Fransa. İpek akşam giysisi.....	8
Resim 2.6. 1900-1905 Fransa. Tasarımcı Gustave Beer elbisesi.....	9
Resim 2.7. Resim 2.6’ daki giysinin desen detayı.....	9
Resim 2.8. 1900 Fransa. Pastel tonlarla reklendirilmiş güller ve yaprakları doğal formlarına uygun olarak stilize edilmeden çizilmiş bir çiçekli desen.....	10
Resim 2.9. 1900 Fransa, fonu muare efektli çiçek deseni.....	11
Resim 2.10. 1900 Fransa, pamuklu giysilik kumaş için kağıt üzerine guaj boya ile yapılmış bir çiçekli desen.....	11
Resim 2.11. 1900-1903 Fransa, Doucet Evi, öğleden sonra elbisesi ve desen detayı.....	12
Resim 2.12. 1900 Fransa, Worth Evi, akşam elbisesi.....	13
Resim 2.13. Desenin giysideki görünüşü.....	14
Resim 2.14. Resim 2.13.deki giysiden kumaş detayı.....	14
Resim 2.15. 1900-1909, ipek şifon üzerine çiçek deseni.....	14
Resim 2.16. 1900 Fransa, kağıt üzerine guaj boya ile yapılmış bir desen.....	15
Resim 2.17. 1900 Fransa, rulo baskı, pamuk kumaş, tek renkli bir çiçekli kumaş örneği.....	16
Resim 2.18. 1900 Fransa, kağıt üzerine guaj boya ile yapılmış tek renkli çiçek deseni örneği.....	16
Resim 2.19. 1900 Fransa, kağıt baskı.....	17
Resim 2.20. 1900-1909 İpek tafta dokuma kumaş. (Çözümlü baskısı örneği.).....	18
Resim 2.21. 1900 Fransa. Kağıt üzerine guaj boya ile yapılmış çözümlü baskısı efektli desen örneği.....	19
Resim 2.22. 1910-12, Wachaou, Avusturya, kalıp baskı, keten.....	20
Resim 2.23. 1910-12, Konstantinopol, Avusturya, kalıp baskı, keten.....	20
Resim 2.24. 1910-11, Çiçek desenli kumaş örneği ve bu kumaşın kullanıldığı elbise.....	21
Resim 2.25. 1913 Laleler ve çan çiçekleri.....	21
Resim 2.26. 1912, moda çizimi.	21
Resim 2.27. Apollo, 1910-11, kumaş örneği.....	22

Sayfa No

Resim 2.28. Moda çizimi.....	22
Resim 2.29. Moda fotoğraf albümü, 1911.....	22
Resim 2.30. 1911, Giysideki kullanılış biçimi ve kumaş örneği.....	23
Resim 2.31. 1911, Kumaş örneği, desen Ameise ve giysideki kullanılışı.....	24
Resim 2.32. 1912, Moda çizimi.....	24
Resim 2.33. 1911, Atölye Martine' de yapılan bir desen.....	25
Resim 2.34. 1911, Raoul Dufy deseni, Atölye Martine.....	26
Resim 2.35. 1919, Atölye Martine. Raoul Dufy deseni. Saten kumaş üzerine baskı.....	26
Resim 2.36. Fonu az görünen kompozisyon örnekleri.....	27
Resim 2.37. 1910-1920, Fransa, kağıt üzerine guaj.....	28
Resim 2.38. 1910, Fransa rulo baskı pamuklu kumaş.....	28
Resim 2.39. 1900-1910, Fransa kağıt üzerine guaj.....	28
Resim 2.40. 1922 İngiltere, tatilde giyilen bir plaj giysisinde, çiçek desenli kumaş sadece yan bölümlerde kullanılmış.....	30
Resim 2.41. 1920 ortaları, bir plaj giysisinin cep bölümünden desen detayı, çiçekli pamuklu kumaş.....	31
Resim 2.42. 1920 ortaları, İngiltere, plajda piknik yapan grup içinde yaşlı kadın çiçek desenli bir elbise giymiş.....	31
Resim 2.43. 1920 ortaları, İngiltere, çiçek desenli kumaş ile hazırlanan günlük ev dışı giysisi.....	32
Resim 2.44. 1920 ortaları, çiçek desenli kumaştan ipek jorjet gündüz elbisesi ve 1920 sonları, ipek jorjet bir elbiseden desen detayı.....	33
Resim 2.45. 1927, Art-silk olarak isimlendirilen çiçek desenli rayon kumaştan yapılmış yazlık elbise.....	34
Resim 2. 46. 1920 – 1929 Patiska desenleri.....	34
Resim 2.47. 1920-29 Liberty stili desenler pamuklu kumaşa silindir baskı.....	35
Resim 2.48. 1920-1929, Fransa. Bu tarihlerde Avrupa'nın en büyük baskı firmalarından biri olan ünlü "Scheurer Company" den bir kumaş örneği.....	36
Resim 2.49. 1921-29. Giysi kumaşından desen detayı "Art Deco" stili.....	36
Resim 2.50. 1923, ipek çay giysisi, fona yayılmış, modern bir soyutlama yapılarak çizilmiş büyük çiçeklerden oluşan "Art Deco" stili çiçek desenli kumaş.....	37
Resim 2.51. 1928-1930. Ressam Sonia Delaunay'ın desen tasarımı ve kumaş örneği."Art Deco" stili.....	38
Resim 2.52. 1923, Sonia Delaunay tasarımı. Desen "Art Deco" stili.....	39
Resim 2.53. 1926, bir dergideki kumaş illüstrasyonları.....	39

Sayfa No

Resim 2.54. 1926 ve 1927 yılları Vogue dergisinin kapak illüstrasyonundaki çiçek desenleri “Art Deco” stili.....	40
Resim 2.55. 1925-29, “Art Deco” stilini yansıtan illüstrasyonlarda çiçek desenleri.....	40
Resim 2.56. 1923, Ünlü Fransız tasarımcı Paul Poiret stili bir giysinin illüstrasyonu ve 1920’ de tasarımcının kendi yaptığı ünlü deseni.....	41
Resim 2.57. 1920’ lerin sonları, çiçek desenli elbise ve farklı çiçeklerin fona boşluksuz yerleştirildiği desenden detay.....	42
Resim 2.58. Lanvin ‘in çiçek desenli elbisesi.....	42
Resim 2.59. 1930’ lar ortası, çiçek desenli günlük elbise ve desen detayı.....	44
Resim 2.60. 1930’ ların fonu az görünen çiçek deseni.....	44
Resim 2.61. Çiçeklerin dağınık olarak yerleştirildiği bir desen örneği.....	44
Resim 2.62. 1930’ lar ortası. Bütün yüzeyde yoğun olarak düzenlenmiş soyut çiçek desenli bir akşam elbisesi ve desen detayı.....	45
Resim 2.63. 1930’ lar. Soyut çizilmiş çiçeklerin bütün yüzeyde sık olarak düzenlendiği bir çiçek deseni baskılı çay saati elbisesi ve desen detayı.....	45
Resim 2.64. 1930’ lar Fransa, kağıt üzerine guaj çiçekli desen örnekleri.....	46
Resim 2.65. 1930’ lar, parlak ve çok renkli bir çiçekli desen.....	46
Resim 2.66. 1937 Almanya. “Moda ve Ev” dergisinin kapağı.....	47
Resim 2.67. 1942 İngiltere. Dönemin modası olan, askeri üniformaların etkisinin görüldüğü giysiler.....	48
Resim 2.68. Paris’ ten özellikle Dior’ dan yoğun olarak etkilenen Londra’ lı tasarımcıların koleksiyonlarının yer aldığı 1948 Vogue Mart sayısının kapağı.....	49
Resim 2.69. İngiltere, Haziran 1941.....	49
Resim 2.70. Farklı özelliklerde çiçekli desenler.....	50
Resim 2.71. 1940 – 1945. Rayon kumaşa çiçek deseni baskılı elbiseden detay.....	51
Resim 2.72. 1940 – 1945. Rayon kumaşa basılmış çiçekli desen.....	52
Resim 2.73. 1940 – 1945. Rayon kumaşa basılmış çiçek desenleri.....	52
Resim 2.74. Buket biçiminde birleşmiş çiçeklerle yapılmış bir desen.....	53
Resim 2.75. Fonda puantiye motifiyle çiçek buketleri birlikte kullanılmış bir desen.....	53
Resim 2.76. Ekose fonlu desen.....	54
Resim 2.77. Zig zag çizgi motifi ve çiçekler ile yapılmış bir desen.....	54
Resim 2.78. Çiçek motiflerinin oluşturduğu bir desen örneği.....	54
Resim 2.79. 1940 ‘ ların sonları. Yeni bir kompozisyon örneği.....	55
Resim 2.80. 1950’li yılların elbiselerinde çiçekli desenli kumaşlar tercih edilmiştir.....	56
Resim 2.81. 1950’li yılların gül desenleri.....	57

Sayfa No

Resim 2.82. Güllü desen örneği.....	57
Resim 2.83. Fon üzerine serpmeye gül deseni.....	58
Resim 2.84. 50'li yılların modası sarı renk.....	58
Resim 2.85. Yatay çizgi planlı, çiçekli desen örnekleri.....	58
Resim 2.86. Yatay çizgi planlı, çiçekli desen örnekleri.....	58
Resim 2.87. Bu yıllarda çok kullanılmaya başlayan parlak sarı, parlak turuncu renkli desen örneği.....	59
Resim 2.88. Bu çizgili çiçekli desen 1957 ilkbahar-yaz sezonu için tasarlanmıştır.....	59
Resim 2.89. Parlak renkler, detayları azaltılarak stilize edilmiş çiçekler.....	61
Resim 2.90. Parlak renkler, detayları azaltılarak stilize edilmiş çiçekler.....	61
Resim 2.91. Pop-Art desen örnekleri.....	61
Resim 2.92. Pop-Art desen örnekleri.....	61
Resim 2.93. Büyük egzotik çiçeklerle yapılmış yeni bir tarzı gösteren desen örneği.....	62
Resim 2.94. 1960' lı yılların karakteristik desen örneği.....	63
Resim 2.95. Tasarımcı Celia Birthwell'in Pop Art desenleri.....	63
Resim 2.96. Tasarımcı Celia Birthwell'in Pop Art desenleri.....	63
Resim 2.97. Emilio Pucci deseni.....	64
Resim 2.98. Emilio Pucci deseni.....	64
Resim 2.99. Emilio Pucci desen yaparken.....	64
Resim 2.100. 1964, Marimekko' nun ünlü deseni Unikko.....	65
Resim 2.101. 2014, Marimekko' nun ünlü deseni Unikko.....	65
Resim 2.102. Christian Dior imzasını taşıyan hatların daha belirginleştiği egzotik çiçekli desenlerden oluşan pantolon takım.....	65
Resim 2.103. Pano desen, modern çiçekli desen ve etnik çiçekli desenler dönemin eklektik tarzını yansıtmaktadır.....	66
Resim 2.104. Pamuklu kumaş üzerine baskı.....	67
Resim 2.105. Pamuklu kumaş üzerine baskı.....	67
Resim 2.106. 70' li yılların tipik desen örnekleri.....	67
Resim 2.107. 70' li yılların tipik desen örnekleri.....	67
Resim 2.108. 70' li yılların çiçekli desen özellikleri.....	68
Resim 2.109. 70' li yılların çiçekli desen özellikleri.....	68
Resim 2.110. 1970' li yılların çok kullanılan koyu renk fonlu çiçek desen örneği.....	68
Resim 2.111. 1970' li yılların çok kullanılan koyu renk fonlu çiçek desen örneği.....	68
Resim 2.112. Liberty deseni.....	69
Resim 2.113. Liberty deseni.....	69

Sayfa No

Resim 2.114. Laura Ashley elbisesi ve pamuklu kumaşa basılı çiçekli deseni.....	69
Resim 2.115. 30' lu yıllarda görülen desenlerin benzerliğini gösteren örnek.....	71
Resim 2.116. 30' lu yıllarda görülen desenlerin benzerliğini gösteren örnek.....	71
Resim 2.117. 50'li yılların moda olan gül desenleri bu dönemde yeniden moda olmuştur...71	
Resim 2.118. Hawaii deseni örneği.....	72
Resim 2.119. Hawaii deseni örneği.....	72
Resim 2.120. Hawaii deseni.....	72
Resim 2.121. Hawaii deseni.....	72
Resim 2.122. Grafitti sanatının çiçek desenlerine etkisi.....	72
Resim 2.123. Grafitti sanatının akıcı serbest çizgileri, parlak renkleri çiçek desenlerini etkilemiştir.....	73
Resim 2.124. 1980'li yılların geometrik desen özellikleri çiçekli desenlerde de görülmektedir.....	73
Resim 2.125. 1980'li yılların geometrik desen özellikleri çiçekli desenlerde de görülmektedir.....	73
Resim 2.126. 1990' ların başındaki baskı desen eğilimlerini anlatan bir mood board örneği.75	
Resim 2.127. Benzer çiçeklerin farklı büyüklük ve kompozisyonlarla oluşturduğu farklı desen örneği.....	75
Resim 2.128. Benzer çiçeklerin farklı büyüklük ve kompozisyonlarla oluşturduğu farklı desen örneği.....	75
Resim 2.129. Van Gogh' un resimlerini hatırlatan Gucci' nin ayçiçekleri deseni.....	76
Resim 2.130. 90' lı yıllarda başlayan bir dijital baskı desen örneği.....	77
Resim 2.131. Grunge temasının desen örneği.....	78
Resim 2.132. Grunge temasının desen örneği.....	78
Resim 2.133. Moda tasarımcılarının Grunge koleksiyonlarında kullandıkları çiçekli desen örnekleri.....	78
Resim 2.134. 70' li yılları hatırlatan bu desenler genellikle pamuklu kumaşlara basılmıştır.78	
Resim 2.135. İtalyan Antepima desen stüdyosunun 2016 yaz sezonu için hazırladığı el çizimi ve dijital çiçek desenleri.....	80
Resim 2.136. 2016- 2017 kış sezonunun desen ve renk eğilimlerini anlatan bir mood-board örneği.....	81
Resim 2.137. Harper Bazaar moda dergisinde sezonun çiçekli desen trendini gösteren bir fotoğraf.....	82
Resim 2.138. 2000' li yıllarda desenlerde görülen en önemli yenilik dijital baskı sayesinde resimde görülen fotografik imajların kullanılması olmuştur.....	83

Sayfa No

Resim 2.139. Fotografik imajlarla yapılmış çiçekli dijital desen örnekleri.....	83
Resim 2.140. Yılda iki kez Paris' te yapılan Premiere vision kumaş fuarından dijital desen örnekleri.....	84
Resim 2.141. Geçmiş yıllardan referans alarak 2000' li yıllarda da kontür ve fünez kullanılarak yapılmış klasik çiçekli desen örnekleri.....	84
Resim 2.142. 2000' li yıllarda çok sık moda olan timsah, leopar, yılan kuş tüyü gibi hayvan motifi desenleriyle birlikte kurgulanmış çiçekli desen örnekleri.....	85
Resim 2.143. Özellikle 2010 yılından sonraki sezonlarda moda olan botanik çizimlerinden esinlenerek yapılmış desen örnekleri.....	85
Resim 2.144. 2016 Dolce and Gabbana. 2000' li yıllarda her sezon koleksiyonunda çiçekleri desenleri kullanmıştır.....	86
Resim 2.145. Bu dönemin suluboya tekniğiyle yapılmış çiçekli desen örnekleri.....	86
Resim 2.146. 2002. Valentino' nun çok büyük çiçeklerle yapılmış desen örnekleri.....	87
Resim 2.147. 2008. Dries Van Noten' in çiçek desenleri.....	88
Resim 2.148. 2012. Dries Van Noten. Fotografik çiçek imajları ile dijital baskı yapılmış bir desen örneği.....	89
Resim 2.149. 2014. Antonio Marras' in tasarımlarında kendi el çizimlerini kullandığı çiçekli desenleri.....	90
Resim 2.150. 2015. Oscar De La Renta. Giysiye göre düzenlenmiş kontür desen örneği...	91
Resim 2.151. 2012. Alexandre Mc Queen' in simetrik çiçekli desenleri.....	92
Resim 2.152. 2012. Stella Mc Cartney.Pano desen örnekleri.....	93
Resim 2.153. 2012.Gucci 'nin botanik desen örneği.....	94
Resim 2.154. 2014. Dolce and Gabbana' nın pano desen desen örneği.....	95
Resim 2. 155. 2015. Balmain' in kontrast renklerle yapılmış çiçek deseni.....	96
Resim 2.156. 2016. Dolce and Gabbana' nın parlak kontrast renklerle siyah fon üzerindeki serbest düzenlenmiş çiçekli desen örneği.....	97

1. GİRİŞ

...“Çiçek desenleri, gerçekte, kumaş desenlerinin en popüler türüdür...”¹

Desenli kumaşlar tarihsel süreç içinde zaman zaman çok önemli bir konuma yükselmişler, tekstil ve moda içindeki en önemli tasarım alanlarından biri haline gelmişlerdir. Günümüzde de pek çok giysi kumaşı üreticisinin koleksiyonlarının en önemli bölümünü oluşturmaktadır. Desenli kumaşlar içinde en çok üretilenleri de çiçek desenli olanlarıdır.

Bir tasarımcı için doğa, daima bir esin kaynağı olmuştur. Doğanın sunduğu biçim ve renkler tasarımcı tarafından bazen soyutlanarak, bazen de tıpkı kendisi gibi kullanılmıştır. Tarih boyunca yaşamın pek çok alanında kullanılan, ortak noktaları yaratıcılık olan; resim, seramik, heykel, mimari, geleneksel sanatlar ve tekstile baktığımızda, en çok kullanılan ortak motifin "çiçek" olduğu görülmektedir. Çok çeşitli renge ve biçime sahip olan çiçekler, bu nitelikleriyle sanatçıları ve tasarımcıları her dönemde kendine çekmiş, onların esin kaynağı olmuştur. Bunların içinde en geniş yeri tekstil alanında, kumaşlar üzerinde bulmuştur. Daha önce kumaş üzerine elle boyanarak elbise süslemelerinde kullanılan çiçek desenleri dokuma ve baskı tekniklerinin gelişmesi ile birlikte giysilik kumaşlarda çok sık kullanılmaya başlanmıştır.

El emeğinin kullanıldığı ve maliyeti daha yüksek olan el baskı ve rulo baskı sistemlerinin yerine, daha az zahmetli, maliyeti daha düşük ve hızlı olan şablon baskı tekniğinin kullanılmasıyla daha fazla baskılı kumaş üretiminin yapılmasına dolayısıyla bu da giysi üretiminin gelişmesine yol açmıştır. Bunun sonucunda kumaş desenlerine ve tasarımcıya olan ihtiyaç artmıştır. Baskı tekniklerindeki ilerlemeler, modanın endüstriyel olarak gelişimini de hızlandırmıştır.

¹ S. MELLER, J. ELFFERS, *Textile Designs*, 27.

Teknolojinin ilerlemesinin yanında, moda çeşitli sanat akımlarından, sosyolojik olaylardan etkilenmiş, bu da desenli kumaşların altın çağını yaşamaya başlamasına neden olmuştur. Moda endüstrisinin de gelişimiyle büyük önem kazanan baskı desenleri, kimi dönemlerde giysinin de önüne geçerek vazgeçilmez bir moda stili olarak var olmaya başlamıştır. Böylece desen yapan tasarımcıya duyulan ihtiyaç giderek daha da önem kazanmıştır. 1900'lerin başında desen atölyeleri kurulmaya başlamış, Paris'in en ünlü moda tasarımcısı olarak tanınan Fransız kadın terzisi Paul Poiret 1911'de Atölye Martin'i kurup ressam Raoul Dufy'e kumaş desenleri yaptırmıştır. 1938'de Salvador Dali, moda tasarımcısı Elsa Schiaparelli için kumaş deseni tasarlamıştır. Matisse ve Picasso'nun da kumaş desenleri vardır. Zaman zaman sanat akımlarından da etkilenmiş olan desen tasarımları, bir anlamda sanatın gündelik yaşam içine girmesine de aracı olmuşlardır.

Bütün bu değişiklikler boyunca kumaş desenlerinin en çok kullanılan ortak motifi çiçekler olmuştur. Moda tasarımcılarının bu çiçek desenli kumaşlardan yaptıkları elbiseler yaşamın her alanında giyilmiştir. Çiçek desenleri bir moda stili olduğu gibi aynı zamanda, sosyal ve kültürel gelişmelerin görsel yansımaları da olmuşlardır. Modanın içinde önemli bir yeri olan çiçekli desenler, farklı tasarımlarla, farklı kumaş tipleri üzerine uygulanmışlardır. Modanın tarihsel süreci içinde, sanatsal, sosyal ve teknolojik gelişmeleri de yansıtan önemli bir simgesi haline gelmişlerdir.

2. 20.YY'IN BAŞLANGICINDAN GÜNÜMÜZE AVRUPA'DA GİYSİ KUMAŞLARINDAKİ ÇİÇEK DESENLERİ

“20. yüzyıl süreci ilk baskı desenli elbiselerin tarihi olarak da görülebilir. Elbiselerin desenlerindeki çiçek motiflerinin sıklıkla o dönemin kültürel ve sosyal yapısından etkilendiği gözlemlenebilir. Dolayısıyla zamanın ruhunu aynı moda gibi somutlaştırır, topluma kendisini anlatır ve gelecek nesiller için sosyal referans noktası gibi hareket eder.

Çiçek baskılı elbiseler önemlidir; sadece özel koleksiyonlarda yer almakla kalmazlar, couture koleksiyonlarında podyumdaki modellerin üzerinde, her yaşta kadın için olan moda dergilerinde ve aile fotoğraflarında yer alırlar. Çiçek desenli elbise bu nedenle önemlidir. Yapılan tasarımın bütçesi ne olursa olsun, modayı eyleme dönüştürür ve yaygın stillerin, motiflerin ve tekniklerin içinde kullanılarak modanın demokratik yönünü pekiştirir. Sonuçta, çiçek baskılı elbise sıradan ve sıra dışıdır. Her türden anıyı temsil eder. Geçmiş zamanların hatıralarını, romantik anıları, tatilleri, insanları ve yerleri temsil eder. Nostaljinin bedene bürünmesidir”²

Dokuma, baskı ve giysi alanlarının her birinde çok kullanılan çiçek desenleri, bu çalışmada çok kapsamlı olması nedeniyle, daha net ve bütünlük içinde irdelenebilmek, yıllar arasında karşılaştırmalar ve geçişler yapabilmek amacıyla, giysilerde kullanılan kumaşlardaki çiçek desenleri olarak sınırlandırılmıştır. Bu kapsama giren ve Avrupa’da moda kavramının ortaya çıkmasıyla 20.yy’ da kullanım sıklığının artarak pek çok kumaş ve giysi üreticisinin koleksiyonlarında yer verdiği çiçek desenlerinin örnekleri, aralarındaki benzerlikler, farklılıklar, renk, kompozisyon özellikleri ve giyside kullanılma biçimleri on yıllık dönemler halinde incelenmiş ve tespit edilmiştir.

² R. HARDEN , J. TURNEY, **Floral Frocks**, 135.

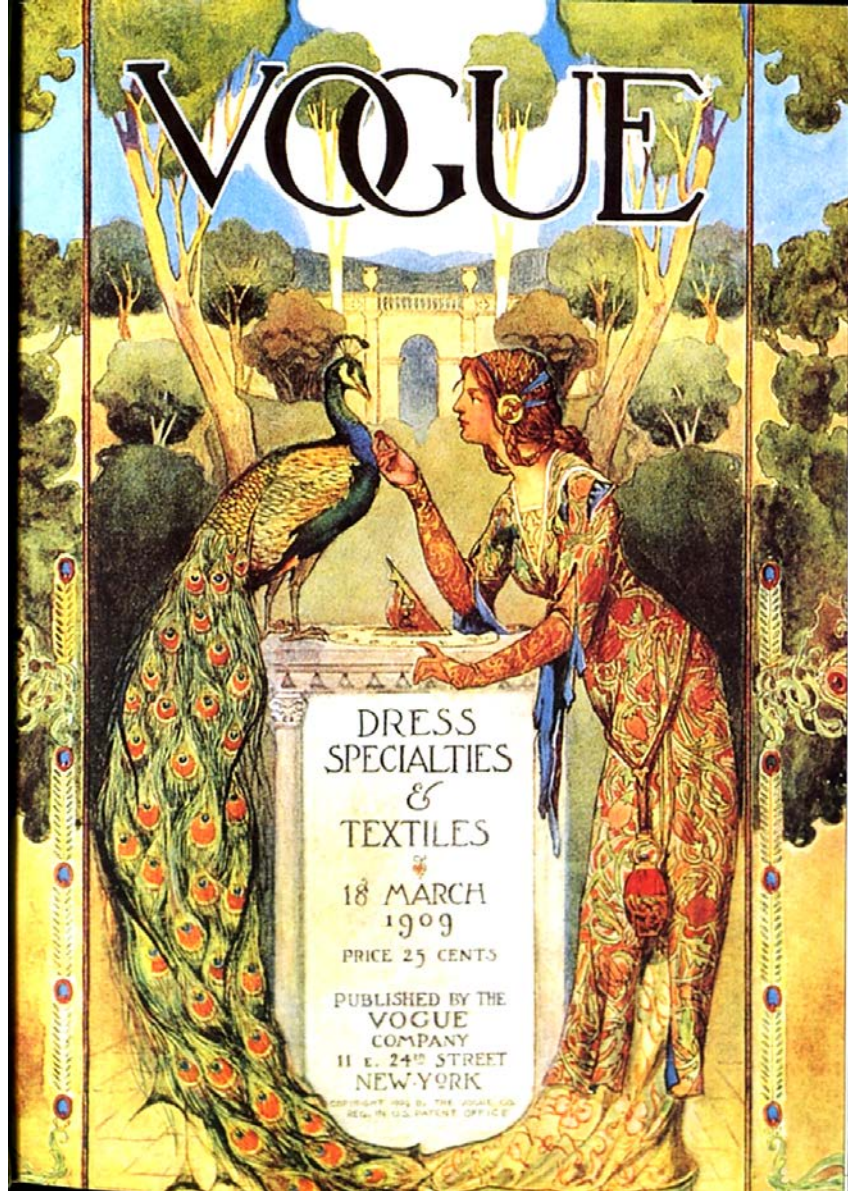
2. 1. 1900 – 1909 Yılları Arası

Bu dönemin başında giysilik kumaşlarda kullanılan çiçekli desenlerin stilinde, özellikle İngiltere, Fransa' da on dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısından itibaren görülen "Art and Craft" hareketinin etkileri de görülmektedir. Bu akımın dışında çoğunlukla çiçeklerin doğal formlarının çizildiği desenler de giysilik kumaşlarda kullanılmıştır. Henüz gündelik yaşamın içine tam olarak girmemiş olan çiçek desenleri daha çok akşam elbiselerinde kullanılan ipek kumaşlarda yer almışlardır. Resim 2.1'deki elbise detayında, bu akımın etkileriyle yapılmış bir çiçek deseni görülmektedir.

Resim 2.1. 1900-1909 "Art and Craft" hareketinin çiçekli desenlerinin özelliklerini yansıtan bir davet elbisesinden desen detayı.

Resim 2.2.'deki kadın figürü üzerindeki elbise kumaşının illüstrasyonunda, doğal formlarından soyutlanarak çizilmiş çiçekler, dallar, yapraklar ve kıvrımlar "Art and Craft" hareketinin çiçekli desenlerinin özelliklerini yansıtmaktadır.

Resim 2.2. "Vogue'un zengin renkler ve organik çizgiler taşıyan 18 Mart 1909 kapağı "Art and Craft" hareketini özetliyor"³. Bu akımın çiçekli desenlere nasıl yansıdığını da gösteren illüstrasyon örneği 1909 yılı Mart sayısı Vogue moda dergisinin kapağında kullanılmıştır.

³ Linda WATSON, **Modaya Yön Verenler**, 16.

“El baskısının kullanılmasından günümüze kadar baktığımızda çiçekli desenler, baskılı kumaşların genellikle en çok kullanılan desenleri olarak görülürler. Bu desenlerin en çok kullanılan çiçeği güldür. Kumaş üzerinde motif olarak kullanılmış, bilinen ilk gül motifi 6.yy’ da İngiltere yönetiminin amblemi olan Tudor gülüdür. (Resim 2.3.) Gül motifi William Morris ve Art and Craft Hareketinin diğer sanatçıları tarafından sıklıkla stilize edilerek kullanılmıştır. Daha gerçekçi doğal formlarına uygun olarak gül resimleri yapan Fransız sanatçı Pierre Joseph Redoute, Kraliçe Josephine tarafından kendi bahçesindeki bütün gül çeşitlerinin sulu boya resimlerini yapması için görevlendirilmiş, bunlar 1817-1824 yılları arasında yayımlandıktan sonra sanatçı “Raphael of the rose” unvanını almıştır ve 19 yy. dan günümüze kadar tekstil tasarımcılarını etkilemiştir.”⁴

Resim 2.3. “1902 İngiltere. Tudor Gülü. Pamuklu kumaş üzerine silindir baskı”.⁵

⁴ Bkz. (1) MELLER, ELFFERS, 114.

⁵ A.g. k.,114

Resim 2.4' de görülen desen özellikle İngiltere, Amerika, Fransa'da on dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısından itibaren görülen "Art and Craft" Hareketi'nin etkilerini taşır. Bu desenin en belirgin özelliği "*...Tudor Gülü' nün motif olarak kullanılmasıdır...*"⁶ Beyaz fon üzerinde siyah renkli motifler cesurca kullanılarak kontrast yaratılmıştır.

Resim 2.4. Resim 2.5.'deki giysinin desen detayı.

⁶ <http://www.metmuseum.org/collections/search-the-collections/80097381?img=6>

Resim 2.5. “1900, Fransa. İpek Akşam Giysisi, Worth Evi, Tasarımcı Jean Phillip Worth”⁷
Desenin giysi üzerindeki görünüşü.

⁷<http://www.metmuseum.org/collections/search-the-collections/80097381?img=6>

1900 – 1909 yılları arasında da baskı desenli giysi kumaşları üzerindeki çiçek motifleri, 19.yy’ da da olduğu gibi farklı nakış teknikleri, gümüş ya da bakır teller ve yapay elmas taşlarla yapılan süslemelerle zenginleştirilerek giysilerde kullanılmaya devam etmiştir.

Resim 2.6.’ de Metropolitan Sanat Müzesi’nde sergilenen ve dönemin önemli Alman tasarımcısı Gustave Beer tarafından yapılmış olan, dantel kumaşlarla, metal ipliklerle ve yapay elmas taşlarla süslenerek zenginleştirilmiş, çiçekli ipek kumaşla hazırlanmış bir giysi görülmektedir. Bu giysi o dönemde Fransa’ daki zenginliğin ve şıklığın bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Resim 2. 6. “1900-1905 Fransa, Tasarımcı Gustave Beer”⁸

Resim 2. 7. Resim 2.6’ daki giysinin desen detayı.

⁸ <http://www.metmuseum.org/collections/search-the-collections/80097031?img=0>

Dönemin çiçek desenleri; “Art and Craft” hareketinin stilize edilmiş çiçek motifleri, kontürler, kıvrımlar, koyu renkli fonlar dışında çoğunlukla pastel tonlarla, açık renk fon üzerinde çiçeklerin doğal formlarına uygun olarak yapılmıştır. (Resim 2.8., 2.9., 2.10., 2.11., 2.12., 2.13., 2.14. 2.15.)

Resim 2.8. 1900 Fransa. Pastel tonlarla reklendirilmiş güller ve yaprakları doğal formlarına uygun olarak stilize edilmeden çizilmiş bir çiçekli desen.

Resim 2.9. 1900 Fransa, fonu muare efektli çiçek deseni.

Resim 2.10. "1900 Fransa, Pamuklu giysilik kumaş için kağıt üzerine guaj boya ile yapılmış bir çiçekli desen."⁹

⁹ Bkz. (1) MELLER, ELFFERS, 115.

Resim 2.11. “1900-1903 Fransa, Doucet Evi, Öğleden sonra elbisesi ve desen detayı. Tasarımcı; Jacques Doucet.”¹⁰ Şifon kumaşa, açık renk fon üzerine gül kümelerinin pastel tonlarla basıldığı bir çiçek deseni. “Tasarımcı Doucet’ nin elbisesi, gül baskılı şifon kumaş ve danteller kullanılarak yapılmış tasarımcının stilini ve dönemin çiçekli desenlerini yansıtan en iyi örneklerden birisidir.”¹¹

¹⁰ <http://www.metmuseum.org/Collections/search-the-collections/80096979>

¹¹ <http://www.metmuseum.org/Collections/search-the-collections/80096979>

Resim 2.12. “1900 Fransa, Worth Evi, Akşam Elbisesi...Krem saten kumaş ile birlikte, pembe ve beyaz elma çiçeği, yeşil yaprak motifleri...”¹² baskılı dar dokuma kumaş, elbisenin üzerinde süsleme amaçlı kullanılmıştır. Kurdele ya da şerit adı verilen bu eni dar kumaşların bilinen örnekleri çiçek desenlidir.

¹² http://collections.mcny.org/C.aspx?VP3=CMS3&VF=MNYO28_4

Resim 2.13. Desenin giysideki görünüşü. **Resim 2.14.** Resim 2.13.deki giysiden kumaş detayı.

Resim 2.15. 1900 - 1909 "İpek şifon üzerine gül kümeleri pastel tonlarla basılmış çiçek motiflerinin aralarında bakır tellerle işlemler yapılmış ve dantelle birleştirilmiş çiçek desenli kumaş".¹³

¹³ <http://25.media.tumblr.com>

Resim 2.16. "1900 Fransa, Kağıt üzerine guaj boya ile yapılmış bir desen."¹⁴

¹⁴ Bkz. (1) MELLER, ELFFERS, 31.

Resim 2.17. ve 2.18.'deki diğerlerinden farklı olan desen örnekleri, 1900 - 1909 yılları arasında kullanılmaya başlamıştır. Daha ucuza mal olduğu için açık renk fona basımları tercih edilmiştir. Genellikle siyah beyaz, kırmızı beyaz, lacivert beyaz gibi zıtlık yapan renkler kullanılmıştır.

Resim 2.17. "1900 Fransa , rulo baskı, pamuk kumaş."¹⁵ Tek renkli bir çiçekli kumaş örneği.

Resim 2.18. "1900 Fransa, kağıt üzerine guaj boya"¹⁶ ile yapılmış tek renkli çiçek deseni örneği.

¹⁵ Bkz. (1) MELLER, ELFFERS, 94.

¹⁶ A. g. k., 94.

Resim 2.19.' da giysi kumaşı için çiçekli bir kağıt baskı örneği görülmektedir. Fon üzerinde aralıksız dağıtılmış, aynı çiçeğin tekrarından oluşan desen, özellikle pamuklu kumaşlar için kullanılmıştır. *"Bu baskı orjinal kumaş üzerine desen basılmadan önce yapılan bir deneme baskı çeşididir. Ahşap, bakır yada şablon üzerine gravürü yapıldıktan sonra, kumaşa basılmadan önce, tasarımın bir kopyası kağıt üzerine uygulanır, böylece bir yanlışlık ya da düzensizlik olup olmadığı anlaşılır. Bu deneme baskıya tasarımcının adı, desen numarası, gravürü yapanın adı ve tarih kaydedilerek arşiv oluşturmak amacı ile saklanır."*¹⁷

Resim 2.19. "1900 Fransa, kağıt baskı."¹⁸

¹⁷ Bkz. (1) MELLER, ELFFERS, 11

¹⁸ A.g.k., 33.

19.yy'ın ikinci yarısından itibaren çok popüler olan çözgü baskısı adı verilen, çerçeveye sarılan çözgünün üzerine baskının yapıldığı ipek tafta kumaşlar 1900-1909 yılları arasında da kullanılmış bu dönemin sonundan itibaren pahalı bir baskı olması nedeniyle üretimi devam etmemiştir. Bu kumaşlar; "Shadow silk, Chintes" gibi farklı adlarla da tanımlanmışlardır.¹⁹ Bu yöntemle yapılan desenler çiçek desenleridir. (İkat dokuma görüntüsüne benzer çiçekli desenler) (Resim 2.20.)

Resim 2.20. 1900-1909 İpek tafta dokuma kumaş. (Çözgü baskısı örneği.)

¹⁹ Bkz. (1) MELLER, ELFFERS, 132

Resim 2.21. 1900 Fransa. Kağıt üzerine guaj boya ile yapılmış çözü baskısı etkili desen örneği.

Bu on yıllık (1900 - 1909) dönemin sonlarına gelindiğinde Avrupa' da giyim ve yaşam tarzlarında oryantalizm yeniden canlanmış ve Uzak Doğu, Yakın ve Orta Doğu ; (Hindistan, Japonya, Çin, Rusya, Türk) desenleri de etkili olmaya başlamıştır. Doğa kaynaklı desenler daha da fazla gündelik yaşamın içine girmiştir.

2. 2. 1910 – 1919 Yılları Arası

1903 yılında Viyana da kurulan “Weiner Werkstatte” sanat atölyesinin ürettiği desenli kumaşlar bu dönemde önemli bir rol oynamıştır. Desen üretiminde yaratıcılık açısından lider olan bu kurum, desenlerinde çoğunlukla doğadan soyutlamalarla, stilize edilmiş çiçek ve yaprak gibi motifleri, geometrik biçimlerle birlikte kullanarak zıtlık yaratmıştır. Kompozisyonlarında belirgin grafik biçimlerle stilize çiçek motiflerine mutlaka yer vermişlerdir. (Resim 2.22)

Resim 2.22. “1910-12, Wachaou, Avusturya, kalıp baskı, keten.”²⁰

Resim 2.23. “1910-12, Konstantinopol, Avusturya, kalıp baskı, keten.”²¹

Stilize çiçek motifleri, dallar, yapraklar siyah fon üzerinde zıtlık yapan parlak renklerle hazırlanmış bir desen. Bu desende Avusturya’ nın geleneksel motiflerinden de esinlenilmiştir.

²⁰ Bkz. (1) MELLER, ELFFERS, 442.

²¹ A.g.k., 442.

Resim 2.24. 1910-11, Çiçek desenli kumaş örneği ve bu kumaşın kullanıldığı elbise.

Resim 2.25. 1913 Laleler ve çan çiçekleri

Resim 2.26. "...Moda çizimi, 1912."²²

²² Angela VÖLKER, *Textile of the Wiener Werkstatte*, 45.

Çan çiçeği ve yaprak motiflerinden oluşan desen, elbisenin üst bölümünde kullanılmış. (Resim 2.27., 2.28., 2.29.)

Resim 2.27. "Apollo, 1910-11, kumaş örneği."²³

Resim 2.28. Moda çizimi

Resim 2.29. "Moda fotoğraf albümü 1911."²⁴

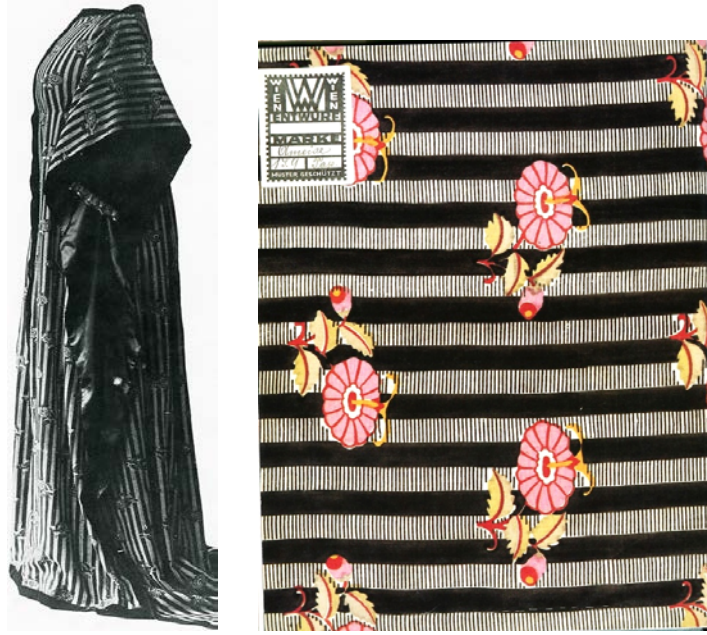
²³ Bkz. (21) VÖLKER, 7.

²⁴ A.g.k., 6.

Resim 2.30. 1911, Giysideki kullanılış biçimi ve kumaş örneği.

Resim 2.31.' deki "...en popüler ve yüksek prestij sahibi "Wiener Werkstatte" kumaşlarından biri olan "Ameise", çizgili bir zemin üzerine dağıtılmış çiçek motifleri" ile en belirgin desen özelliklerini yansıtır "...pembe çiçekler ve yeşil yapraklar, şıklıkla kurulmuş, siyah ve beyaz çizgili zemin üzerinde, derinlik etkisi yapar."²⁵

Resim 2.31. 1911, Kumaş örneği, desen "Ameise."²⁶ ve giysideki kullanılışı.

Resim 2.32. "1912, Moda çizimi."²⁷

Her iki çizimde de giysinin belli bölümlerinde desen "Ameis" kullanılmıştır.

²⁵ Bkz. (21) VÖLKER, 41.

²⁶ A.g.k., 41.

²⁷ A.g.k., 40.

Avrupa' nın pek çok ülkesinde “Wiener Werkstatte” nin ürettiği kumaşlar kullanılmıştır. Ünlü Fransız tasarımcı Paul Poiret 1912’ deki moda koleksiyonunun büyük bir bölümünü “Wiener Werkstatte” kumaşlarından oluşturmuştur ve kurduğu Atölye Martine’ de doğadan esinlenerek kumaş desenleri yaptırmıştır. (Resim 2.33.)

Resim 2.33. 1911, Atölye Martine’ de yapılan bir desen.

“Birinci Dünya Savaşı öncesinde Paris’in en önemli moda tasarımcısı olarak tanınan Fransız kadın terzisi Paul Poiret , bütün bir döneme damgasını vurdu ve ressam Raoul Dufy’ den kumaş desenleri tasarlamasını isteyerek sanatlar arasındaki bölünmeye son verdi.”²⁸ Raoul Dufy, Fovizm’ in parlak renklerini kumaş desenlerine yansıtmıştır. Böylece sanatı bir anlamda gündelik yaşama taşımıştır. Desenlerinde çiçek motiflerini kullanmıştır. (2.34., 2.35)

²⁸ Florance MÜLLER, **P Sanat Kültür Antika.**, 17,18.

Resim 2.34. 1911, Raoul Dufy deseni, Atölye Martine.

Resim 2.35. 1919, Atölye Martine. Raoul Dufy deseni. Saten kumaş üzerine baskı.

Pamuk ya da keten kumaşlara basılan fon üzerine aralıksız dağıtılmış doğal çiçek formlarından oluşan kompozisyonlar, bu dönemin sonunda daha çok kullanılmaya başlamıştır. (Resim 2.36.)

Resim 2.36. Fonu az görünen kompozisyon örnekleri.

Koyu renk fon üzerine parlak renklerle basılmış çiçek desenleri 1910-1919 yıllarında başlamıştır. Bu özellik 1920' lere gelindiğinde de kumaşlarda belirgin olarak kullanılmıştır. (Resim 2.37., 2.38., 2.39.)

Resim 2.37. "1910-1920, Fransa, kağıt üzerine guaj."²⁹

Resim 2.38. "1910, Fransa silindir baskı pamuk."³⁰
kağıt

Resim 2.39. "1900-1910,Fransa
üzerine guaj."³¹

²⁹ Bkz. (1) MELLER, ELFFERS, 104.

³⁰ A.g.k., 103.

³¹ A.g.k., 103.

1910'lu yılların sonunda, daha önce ipek, saten, tafta, şifon gibi kumaşlara basılan çiçek desenleri, pamuklu kumaşlarda da daha fazla kullanılmaya başlanmıştır. Bu kumaşlar genellikle günlük giysilerin tamamında değil, bir bölümünde yaka, cep ya da belirli bir parçasında yer almışlardır. Pamuklu kumaşlar Houte Couture' den daha çok kadınların günlük iş giysileri ve önlüklerinde, iç çamaşırlarında, gecelik ve pijamalarda, seyrek de olsa bazı yazlık günlük elbiselerde kullanılmıştır. Bu pamuklu kumaşlar genellikle ev içinde kullanılan, dayanıklı ve aynı zamanda ucuz olan 2. sınıf kumaşlar olarak nitelenmişlerdir. *“Özellikle bu anlayış çiçek desenli kumaşların ceket, manto, pelerin gibi giysilerin astarlarında kullanılmasıyla da vurgulanmıştır.”*³²

³²Bkz. (2), HARDEN, TURNEY, 17.

2. 3. 1920 – 1929 Yılları Arası

... Çiçek desenli pamuklu kumaşlar, 1920' lerin ortalarına kadar ucuz 2. sınıf kalite kumaşlar olarak yoksullukla ilişkilendirilmişlerdir."³³ 1920' lerin ortalarına gelindiğinde bu anlayış değişmiş, bu kumaşlar artık ev dışında daha çok vakit geçirmeye, sosyalleşmeye başlayan kadınların günlük geziler, piknik, deniz kıyısı ve plaj gezileri gibi aktiviteleri için hazırlanan moda uygun yazlık giysilerinde kullanılmaya başlanmıştır. (Resim 2.40., 2.41, 2.42.)

Resim 2.40. "1922 İngiltere, tatilde giyilen bir plaj giysisinde, çiçek desenli kumaş sadece yan bölümlerde kullanılmış."³⁴

³³ Bkz. (2),HARDEN, TURNEY, 18.

³⁴ A.g.k. 17.

Resim 2.41. "1920 ortaları, bir plaj giysisinin cep bölümünden desen detayı, kalıp baskı, çiçekli pamuklu kumaş."³⁵

Resim 2.42. "1920 ortaları, İngiltere, plajda piknik yapan grup içinde yaşlı kadın çiçek desenli bir elbise giymiş. Özel koleksiyon."³⁶

³⁵ A.g.k., 17.

³⁶ A.g.k., 24.

Bu dönemde çiçekli kumaşlar günlük yaşamın içine iyice yerleşmiştir ve ucuz giysi kumaşı kavramı değişerek yeni bir moda stili haline gelmiştir. Müzelerin koleksiyonlarında 1920' li yıllardan itibaren artan sayıda çiçek desenli giysiler bulunmaktadır. Aile fotoğraflarında ilk kez 1920'lerin başlarında, özellikle orta yaş ve üzeri kadınların çiçek desenli elbiseler giydikleri görülmektedir. (Resim 2.43.)

Resim 2.43.“1920 ortaları İngiltere, fotoğraf Fashion Museum’dan”³⁷ Çiçek desenli kumaş ile hazırlanan günlük ev dışı giysisi.

³⁷ A.g.k., 19.

1920-1929 yılları arasındaki çiçek desenleri, koyu renkli fon üzerine, güçlü parlak renkli tek bir çiçeğin farklı büyüklüklerde sık yada seyrek olarak fona yayılmış ya da kümelenmiş kompozisyonlarıdır. Gerçekçi çizimler azalmış, soyut çizilmiş çiçekler kullanılmıştır. Jarse, jorjet gibi farklı özelliklerdeki kumaşlar moda olmuş, bunların üzerine çiçek desenleri basılmıştır.

(Resim 2.44.)

Resim 2.44. “1920 ortaları, çiçek desenli kumaştan ipek jorjet gündüz elbisesi”³⁸ ve 1920 sonları, ipek jorjet bir elbiseden desen detayı. “Fashion Museum”

³⁸ A.g.k., 19.

Resim 2.45. 1927, Art-silk olarak isimlendirilen çiçek desenli rayon kumaştan yapılmış yazlık elbise. “Bu dönemde çiçek desenlerinin kullanıldığı sentetik kumaşlar “Art-silks” olarak isimlendirilmiştir.”³⁹

1920’ lerde “Calico” (patiska kumaş) adı verilen kalın sık dokunmuş pamuk kumaşlar çok popüler olmuş bunların desenleri kumaşın adıyla anılmıştır. Bu kumaş 17. yy’ da Avrupa’ ya Hindistan’ dan ithal edilmiştir. Başlangıçta baskısız kullanılırken 19. yy’ dan itibaren çok küçük çiçekli desenlerin basıldığı bir kumaş olmuştur. 1950’ lerden itibaren üretimi düşmeye başlamıştır. (Resim 2. 46)

Resim 2. 46. 1920 – 1929 Patiska desenleri

³⁹A.g.k. 20.

1875' de kurulan ünlü İngiliz kumaş firması Liberty' nin bu tarihlerde çok popüler olan çiçek desenli ince pamuk kumaşları, günümüzde de üretimlerine devam etmektedir ve Liberty stili olarak aynı üne sahiptir.

Resim 2. 47. 1920-29 Liberty stili desenler pamuklu kumaşa silindir baskı.

Desenlerin bir bölümü özellikle Fransa' da "Art Deco" akımından etkilenerek farklı bir stil oluşturmuş, modern soyutlamalarla yapılan çiçek formları bu desenlerin özelliği olmuş ve 20' li yılların sanatsal çizgisini yansıtmıştır. (Resim 2.48., 2.49., 2.50., 2.51., 2.52., 2.53., 2.54., 2.55.)

Resim 2.48. Fransa, 1920-1929, Bu tarihlerde “Avrupa’nın en büyük tekstil baskı firmalarından biri olan ünlü “Scheurer Company” den bir kumaş örneği⁴⁰. Desendeki çiçek formları modern bir soyutlamayla çizilmiştir.

Resim 2. 49. 1921-29. Giysi kumaşından desen detayı “ Art Deco” stili.

⁴⁰<http://www.antiquefabric.com/product-category/1920s-fabrics/>

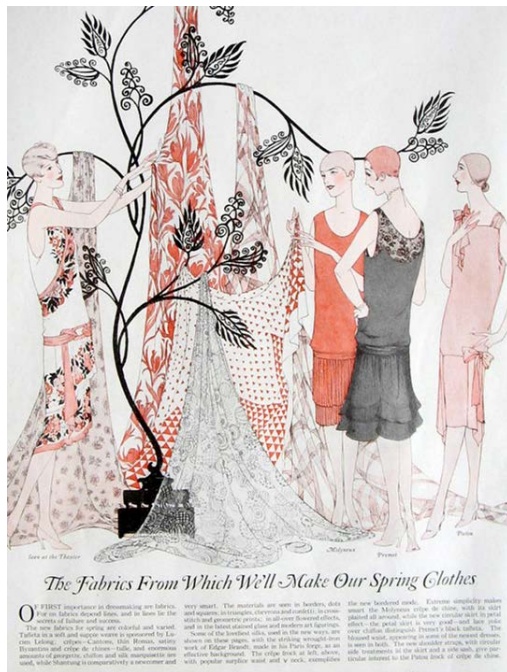
Resim 2. 50. 1923, İpek Çay giysisi, fona yayılmış, modern bir soyutlama yapılarak çizilmiş büyük çiçeklerden oluşan “Art Deco” stili çiçek desenli kumaş.

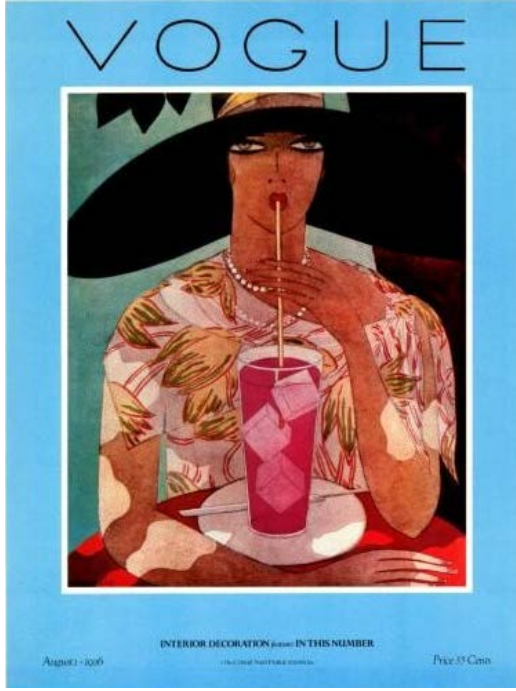
Resim 2. 51. 1928-1930. Ressam Sonia Delaunay'ın desen tasarımı ve kumaş örneği.
"Art Deco" stili.

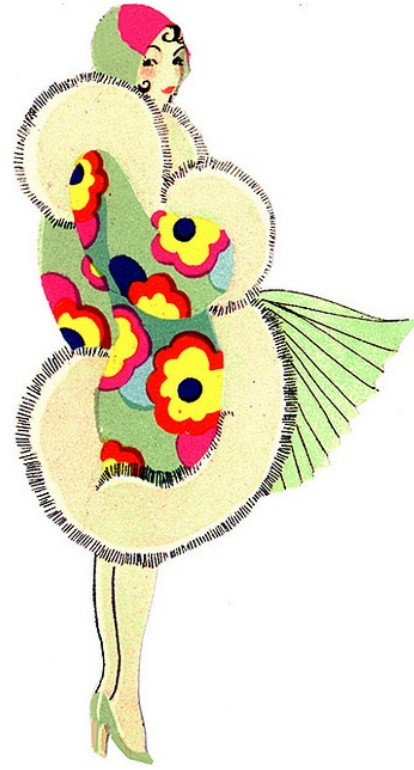
Resim 2. 52. 1923, Sonia Delaunay tasarımı. Desen "Art Deco" stili.

Resim 2. 53. 1926, Bir dergi haberinde, dönemin ünlü moda tasarımcılarının kullandığı kumaşlar, Art Deco stilini yansıtan geometrik desenler ve çiçek desenlerinin günün modası olduğunu gösteren illüstrasyonlar.

Resim 2. 54. 1926 ve 1927 yılları Vogue dergisinin kapak illüstrasyonundaki çiçek desenleri "Art Deco" stili.

Resim 2.55. 1925-29, "Art Deco" stilini yansıtan illüstrasyonlarda çiçek desenleri.

Dönemin en ünlü tasarımcısı Paul Poiret stilize gül desenlerini çok sık kullanmış, bu güller kendi kişisel amblemi haline gelmiştir. “Poiret gülü” olarak adlandırılmıştır.(Resim 2.56.) Günümüzde hala kullanılmaktadır.

Resim 2. 56. 1923, Ünlü Fransız tasarımcı Paul Poiret stili bir giysinin illüstrasyonu ve 1920'de tasarımcının kendi yaptığı ünlü deseni.

1920'li yılların sonlarına gelindiğinde çiçek desenli kumaşlar iyice popüler olmuştur. Basit ve sade çiçekli kumaşlar azalmıştır, yerini oldukça yoğun ve daha büyük çiçeklerle yapılan desenler almaya başlamıştır. (Resim 2. 57., 2. 58.)

Resim 2. 57. 1920' lerin sonları, çiçek desenli elbise ve farklı çiçeklerin fona boşluksuz yerleştirildiği desenden detay.

Tasarımcı Jeanne Lanvin bu dönemde giysilerinde çiçekli desenleri kullanmasıyla ünlenmiştir. (Resim 2. 58.)

Resim 2. 58. Lanvin 'in çiçek desenli elbisesi.

2. 4. 1930 – 1939 Yılları Arası

1930' lara gelindiğinde artık çiçek desenleri iyice yerleşmiştir. 20' li yıllarda genellikle orta yaş üzeri kadınların giydiği çiçek desenli elbiseleri 30' ların başından itibaren genç kadınlar da giymeye başlamıştır. *1920' lerdeki aile fotoğraflarında, genç kadınlar desensiz düz renkli elbiseleri tercih ederken çiçekli desenlerin çoğunlukla daha yaşlı kadınlar tarafından giyildiği görülmektedir.*⁴¹ ... 1930' larda herhangi bir aktivite ya da durum için, daha yaşlı kadınlarla genç kadınlar da çiçekli desenleri giymeyi tercih etmişlerdir.⁴²

20' lerin başlarında daha çok tatiller, deniz kenarı gezileri, piknikler gibi boş zaman aktivitelerinde giyilen elbiselerde kullanılan çiçek desenli kumaşlar, 30' lar da artık önemli günlerde de giyilecek giysiler için kullanılmaya başlamıştır. Günlük ve gece kıyafeti olarak giyilen giysilerin çoğunda çiçek desenli kumaşlar kullanılmıştır. Her sınıftan kadının tercihi olmaya başlamıştır. İpek kumaşlara, titiz ve hassas çizilen çiçekler basılmıştır. Bu desenleri özellikle couture tasarımcıları, zarif gündüz elbiseleri için kullanmışlardır. (Resim 2. 59., 2. 60., 2.61.) Önceki döneme göre desenlerin özelliklerindeki en belirgin farklılık; zeminin az gözüktüğü, yoğun çiçek çizimleri olmuştur. (Resim 2. 62. Resim 2. 63. Resim 2. 64.)

⁴¹ A.g.k. 26

⁴² A.g.k. 27

Resim 2. 59. “1930’ lar ortası, çiçek desenli günlük elbise ve desen detayı. Özel koleksiyon, National Portrait Galerisi, Londra”⁴³

Resim 2. 60. 1930’ ların fonu az görünen çiçek deseni. **Resim 2. 61.** Çiçeklerin dağınık olarak yerleştirildiği bir desen örneği.

⁴³ A.g.k., 29.

Resim 2. 62. “1930’ lar ortası. Bütün yüzeyde yoğun olarak düzenlenmiş soyut çiçek desenli bir akşam elbisesi.”⁴⁴ ve desen detayı.

Resim 2. 63. 1930’ lar. Soyut çizilmiş çiçeklerin bütün yüzeyde sık olarak düzenlendiği bir “çiçek deseni baskılı çay saati elbisesi.”⁴⁵ ve desen detayı.

⁴⁴ A.g.k., 28.

⁴⁵ www.secretssiren.co.uk/1930's-rayon-satin-floral-printed-vintage-tea-dress

Resim 2. 64. “1930’lar Fransa. Kağıt üzerine guaj.”⁴⁶ çiçekli desen örnekleri.

Resim 2. 65. 1930’lar., parlak ve çok renkli bir çiçekli desen.

⁴⁶ Bkz. (1) MELLER, ELFFERS, 53.

Resim 2. 66. 1937 Almanya. Moda ve Ev dergisinin kapağı. Alman modası 1930' larda çiçekli desenleri sıklıkla kullanarak vurgulamıştır.

*"1930' ların sonunda çiçek desenli elbiseler modaaya uygun gündüz ve akşam elbiseleri olarak çoğunluk tarafından kullanılmıştır. Çalışan, çalışmayan kadınlar, çocuklarına kendi bakan ya da bakıcısı olan kadınlar, elbiselere harcayacak çok parası olan ya da olmayan kadınlar çiçek desenli elbiseleri giymiştir."*⁴⁷

⁴⁷ A.g.k., 28.

2. 5. 1940 – 1949 Yılları Arası

1940' lı yılların ilk yarısında 2. Dünya Savaşı' nın (1939-1945) Avrupa' da moda üzerinde oldukça büyük etkileri olmuştur. Giyim insanların hayatında önemli bir unsur olmaktan çıkmış, moda durgun bir dönem geçirmiştir.

Savaş başlamadan önce ilkbaharda Vogue moda dergisinde Londra koleksiyonları ile ilgili yapılan açıklamaya göre , modacılar elbiselerden çok takım elbiseleri tercih etmişlerdir. "Bu yumuşak kumaşlı takım elbiseler, çiçek desenli elbiselerin modada sonunu hazırlamaya ve modanın hakimi olmaya adaydır. Vogue Mart, 1939." Bu açıklamalar, 1930' larda modada popüler olan pek çok kadının her yerde giymeyi tercih ettikleri çiçek desenli elbiselerin sonunun geldiğini işaret ediyor gibiydi. Moda alanında lider olan Paris' li tasarımcıları takip eden Londra' lı tasarımcılar da çiçek desenli elbiselerden çok kısa ceketler ve takım elbiselere ilgi gösterdiler." ⁴⁸ İkinci Dünya Savaşı' nın moda üzerindeki kısıtlayıcı ve olumsuz tüm etkilerine rağmen kadınlar şık ve moda uygun görünmek istemişlerdir. (Resim 2. 67., 2. 68., 2. 69.)

Resim 2. 67.1942 İngiltere. Dönemin modası olan, askeri üniformaların etkisinin görüldüğü giysiler.

⁴⁸ A.g.k., 35.

Resim 2. 68. Paris' ten özellikle Dior' dan yoğun olarak etkilenen Londra' lı tasarımcıların koleksiyonlarının yer aldığı 1948 Vogue Mart sayısının kapağı.

Resim 2. 69. İngiltere "Haziran 1941. Bu elbise, Vogue moda dergisinde savaşın yazında göreceğiniz klasik çiçek baskılı elbise olarak ifade edilmiştir." ⁴⁹

⁴⁹ A.g.k., 38.

Savaş nedeniyle 1940' lı yılların ilk yarısında durgunluk sürecine giren çiçekli desenlerin kullanımı, savaş sonrasında yeniden popüler olmuştur. Bir anlamda savaş psikolojisinden kurtulmak için de moda yeniden sıklıkla kullanılmaya başlamıştır. (Resim 2. 70.)

Resim 2. 70. Farklı özelliklerde çiçekli desenler.

Savaş yıllarındaki moda çiçek desenleri çoğunlukla 30' lu yılların desen özelliklerine benzerlik gösterir. Daha çok koyu renkli fon üzerinde tüm yüzeye boşluksuz yerleştirilmiş çeşitli büyüklüklerdeki renkli çiçekler; özellikle ipeğe benzeyen daha ucuz olan sentetik rayon kumaşlara basılmıştır. Sentetik kumaşlar savaş yıllarından önce de kullanılmış ancak fazla beğenilmemiş bu kadar moda olmamıştır. Sentetik kumaşların ipek görünümlü en başarılı türü olan rayon kumaşlar, savaş ekonomisi nedeniyle giyside sıklıkla kullanılmıştır. Bu kumaşa özellikle çiçekli desenler basılmıştır. (Resim 2. 71., 2. 72., 2. 73.,)

Resim 2. 71. 1940 – 1945. Rayon kumaşa çiçek deseni baskılı elbiseden detay. Farklı büyüklüklerdeki çiçeklerle birlikte yapraklar ve tomurcuklar bütün yüzeye sık dağılmış olarak tasarlanmıştır.⁵⁰

⁵⁰ A. g. k. 43

Resim 2. 72. 1940 – 1945. “*Rayon kumaşa basılmış çiçekli desen.*”⁵¹ Desen tüm yüzeyde aralıksız düzenlenmiş ve farklı büyüklüklerdeki çiçeklerle yapılmıştır.

Resim 2. 73. 1940 – 1945. Rayon kumaşa basılmış çiçek desenleri.

⁵¹ A. g. k. 32.

1940' lı yılların ikinci yarısında (savaş sonrası yılları) çiçek desenlerinin özellikleri değişmeye başlamıştır. Bütün yüzeye boşluksuz yayılan çiçekler yerine geniş boşluklarla tek tek ya da buket biçiminde birleşmiş serpmeye çiçeklerle kompozisyonlar yapılmıştır. Bu yeni ve modern kompozisyonların bazılarında çiçekler yatay, dikey, verrev, zig zag çizgilerle, ekose ya da puantiyelerle birlikte kullanılmaya başlamıştır. Daha parlak, belirgin renklerle, farklı çizim teknikleri uygulanmıştır. Bu desenler çoğunlukla pamuklu kumaşlara basılmıştır. (Resim 2.74., 2.75., 2.76. 2.77., 2.77., 2.78. 2.79.)

Resim 2.74. Buket biçiminde birleşmiş çiçeklerle yapılmış desen.

Resim 2.75.Fonda puantiye motifiyle çiçek buketleri birlikte kullanılmış bir desen.

Resim 2.76. Ekose fonlu desen.

Resim 2.77. Zig zag çizgi motifi ve çiçekler ile yapılmış bir desen

Resim 2. 78. Fonda kontür olarak çalışılmış çiçeklerin üzerinde serpmeye yerleştirilmiş lekesele ve fünezli çiçek motiflerinin oluşturduğu bir desen örneği.

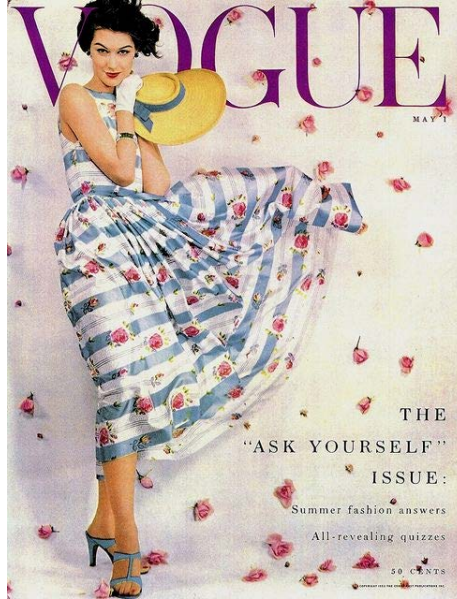

Resim 2. 79. 1940 ' ların sonları. Yeni bir kompozisyon örneği. Diagonal planlı küçük çiçekler ve yapraklar, yatay çizgilerle kurgulanmıştır.

2. 6. 1950 – 1959 Yılları Arası

“ Yazların en zarifi, kır çiçekleri renklerinin en sevimlileri, yaz modasının içinde çiçek açan pembeler, maviler, yaprak yeşilleri ve beyazlar. Vogue, Haziran 1954 “⁵²

1950’ li yıllarda feminen görüntüyü iyice vurgulayan yeni görünüş popüler olmuştur. “ Abartılmamış göğüsler, konkav yapılı bir bel, kapalı bir kalça çizgisi ve dikkat çekici uzun bacaklar. Eğer vücudunuz böyle değilse bile, elbise yardımıyla bu hale getirebilirsiniz.”⁵³ Bu yeni görünümün elbiselerinde çiçekli desenler tercih edilmiştir. (Resim 2. 80.) Bu desenlerde büyük çiçekler özellikle güller, dal ve yapraklar birlikte kullanılmıştır. Gül desenleri bu dönemin en belirgin desenleridir. Çoğunlukla bir desen içinde aynı çiçekler kullanılmıştır. Zeminin fazla gözüktüğü desen kurguları yapılmıştır.(Resim 2.81., 2.82., 2.83., 2.84.) Yatay çizgi planlı çiçekli desenler de bu yıllarda sıkça kullanılan en belirgin desenlerdendir.(Resim 2.85., 2.86., 2.87.) Tekstil kimyasının gelişmesine bağlı olarak bu yıllarda parlak sarı, parlak turuncu da baskıda kullanılmaya başlamıştır. (Resim 2.87.)

Resim 2. 80. 1950’li yılların elbiselerinde çiçekli desenli kumaşlar tercih edilmiştir.

⁵² A. g. k. 53.

⁵³ L. Watson. **Modaya Yön Verenler**, 78

Resim 2. 81. 1950'li yılların gül desenleri.

Resim 2. 82. Güllü desen örneği.

Resim 2. 83. Fon üzerine serpmeye gül deseni. **Resim 2. 84.** 50'li yılların modası sarı renk.

Resim 2. 85.

Resim 2. 86.

Yatay çizgi planlı, çiçekli desen örnekleri.

Resim 2. 87. Bu yıllarda çok kullanılmaya başlanan parlak sarı, parlak turuncu renkli desen örneği.

Resim 2. 88. “Bu çizgili çiçekli desen 1957 ilkbahar-yaz sezonu için tasarlanmıştır.”⁵⁴

⁵⁴ V. MENDES, A. de la HAYE, **20th Century Fashion**, 141

2. 7. 1960 – 1969 Yılları Arası

Bu dönemde yaşamın bir çok alanında değişimler olmuştur. Toplumun geleneksel değerlerine karşı, özgür bir yaşam tarzını benimseyen savaş karşıtı barışı savunan gençlik hareketleri başlamıştır. Bu hippie hareketi “Flower Power” adını almıştır. Giyim tarzları bütün avrupayı etkilemiştir. Çiçekli desenler bu akımın sembolü olmuştur. Moda tasarımcıları bu tarzı koleksiyonlarına yansıtmışlardır. Giysi koleksiyonlarında çiçekli desenleri çok fazla kullanmışlardır. *“1960 lı yıllar çiçek desenleri için değişimin ve meydan okumanın dönemi olmuştur.”*⁵⁵

İngiltere’ de ortaya çıkan Pop Art (toplum sanatı, popüler sanat) akımı çiçekli desenlerde; çok küçük olmayan daha büyük çiçekler, parlak renkler, detayları azaltılarak stilize edilmiş çiçeklerle kendini göstermiştir. Özellikle bu dönemin desenlerinde daha önce görmediğimiz büyük egzotik çiçekler ve serbest akan formlar yer almıştır. (Resim 2. 93.) Kompozisyonlarda tek düze tekrar eden çiçek motifleriyle birlikte, serbestçe yerleştirilmiş farklı ölçülerdeki çiçekler de kullanılmıştır. (Resim 2. 89., 2. 90., 2. 91., 2. 92., 2. 93., 2.94.)

Bu dönemin en önemli tekstil tasarımcısı İngiliz Celia Birthwell’ dir. Desenleri ile dönemin önemli ressamlarından David Hockney’ e ilham kaynağı olmuştur. Cesur çarpıcı romantik feminen tasarımları ile moda endüstrisinde yer almıştır. Zengin ve renkli bir geçmişe sahip stil ikonu günümüzde de hala tasarımlarına devam etmektedir. (Resim 2. 95., 2. 96.)

Moda tasarımcısı İtalyan Emilio Pucci 1960’larda popularitesinin zirvesine ulaşmıştır. Kendi baskı desenlerini tasarlamıştır. Çiçek motifleriyle yeni bir tarz yaratmıştır. (Resim 2.97., Resim 2.98.,)

⁵⁵ Bkz(2), HARDEN, TURNEY, 102.

Finlandiya' da kurulmuş olan Marimekko kumaş firması, 1960' larda baskı desenleriyle moda endüstrisi içinde çok önemli bir konuma ulaşmıştır. “Firma kurucusu Armi Ratia, Marimekko firması asla çiçekli desenler basmayacaktır diye duyurmuş olmasına rağmen 1964 yılında tasarımcı Maija Isola' nın klasik olan çiçekli deseni doğdu. Maija Armi' nin emirlerine itaat etmeyi reddetti ve protesto ederek çiçek desenli bir koleksiyon tasarladı. Bunlardan Unikko isimli desen, tüm zamanların gerçek bir ikonu oldu.”⁵⁶ Bu desen günümüzde hala basılmaya devam etmektedir. (Resim 2. 100., 2.101.)

Resim 2. 89.

Resim 2. 90.

Parlak renkler, detayları azaltılarak stilize edilmiş çiçekler.

Resim 2. 91.

Resim 2. 92.

Pop-Art desen örnekleri.

⁵⁶ Marimekko Anniversary Specials issue 1/2011 s. 42

Resim 2. 93. Büyük egzotik çiçeklerle yapılmış yeni bir tarzı gösteren desen örneği.

Resim 2. 94. 1960 lı yılların karakteristik desen örneği. Barış sembolü biçim, motif gibi çiçeklerin içinde kullanılarak dönemin gençlik hareketinin ideolojisi vurgulanmıştır. Renk ve yalın biçim özellikleriyle dönemin sanat akımı pop artın özellikleri yansıtılmıştır. Böylece çiçekli desenler tarihsel süreç içinde; büyük kitleleri etkileyen toplumsal fikir hareketinin, sanat, tasarım ve popüler kültürün özelliklerini bir arada taşıyan bir belge niteliğinde yerini almıştır.

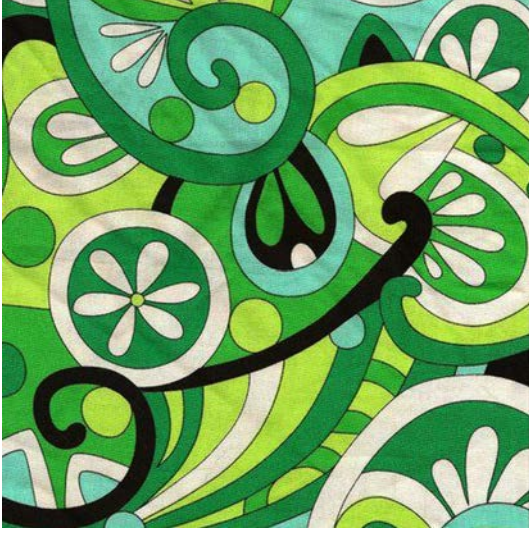

Resim 2. 95.

Resim 2. 96.

Tasarımcı Celia Birthwell'in Pop Art desenleri.

Resim 2. 97.

Resim 2. 98.

Emilio Pucci desenleri günümüzde de kendine ait tarzıyla moda dünyasına öncülük etmektedir. Çiçekleri stilize ederek motif haline getirmiştir. Pop art etkisiyle parlak renkleri kullanarak, çiçekleri kıvrımlarla birleştirmiştir.

Resim 2. 99. Emilio Pucci desen yaparken.

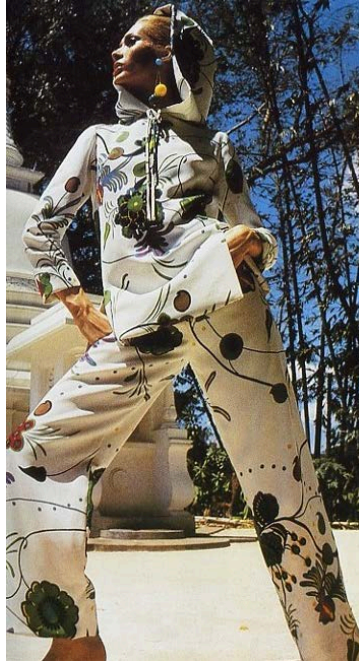

Resim 2. 100. 1964

Resim 2. 101. 2014

Marimekko' nun ünlü deseni Unikko 1964 yılından beri basılmaktadır.

Resim 2. 102. *Çiçeğin gücü: Christian Dior imzasını taşıyan hatların daha belirginleştiği ve egzotik çiçekli desenlerden oluşan pantolon takım.*⁵⁷ Hippilerin giyim tarzının moda dünyasına olan etkisini göstermektedir.

1960' lı yıllar çiçekli desenlerde yeni çağın başladığı dönem olmuştur.

⁵⁷ Bkz. (3) WATSON, 93.

2. 8. 1970 – 1979 Yılları Arası

Bu on yıllık dönemde çiçekli desenlerde ekletik bir tarz hakim olmuştur. Desenler de 60' lardaki modern görünümle birlikte, oryantal etkiler, etnik harmanlama egzotik çiçekler çokça kullanılmıştır. Etek boyları ayağa kadar uzamış böylece geniş raportlu ve serbest akan kompozisyonlar yapılmıştır. 60' lı yılların mini etek modasından sonra etek boyunun uzaması kumaşın bir tuval gibi kullanılmasını sağlamıştır. Pano desenler, bu uzun elbise ve etekler için tasarımcıların tercihi olmuştur. (Resim 2.103., 2.104., 2.105., 2.106., 2.107., 2. 108., 2. 109., 2. 110., 2. 111.) Bir önceki dönemde çok az kullanılan küçük çiçekli desenler de 70' li yıllarda yeniden ortaya çıkmıştır. Laura Ashley ve Liberty firmaları kumaşlarında bu küçük çiçekli desenleri kullanan en önemli firmalardır. (Resim 2. 112., 2. 113., 2. 114.)

Resim 2. 103. Pano desen, modern çiçekli desen ve etnik çiçekli desenler dönemin ekletik tarzını yansıtmaktadır.

Resim 2. 104.

Resim 2. 105.

“Pamuklu kumaş üzerine baskı.”⁵⁸ İki resimde farklı desen özellikleri görülmektedir.

Resim 2. 106.

Resim 2. 107.

Koyu renk fon üzerine lap boyanmış çiçek motifleri ile yapılmış 70' li yılların tipik desen örnekleri.

⁵⁸ Societa italiana novita tessili. Alberto & Roy, biella italy. MSGSÜ Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü arşivi.

Resim 2. 108.

1970' li yılların çiçekli desen özelliklerini gösteren örnekler.

Resim 2. 109.

Resim 2. 110.

1970' li yılların çok kullanılan koyu renk fonlu çiçek desen örnekleri.

Resim 2. 111.

Resim 2. 112. Liberty deseni

Resim 2. 113. Liberty deseni

Resim 2. 114. Laura Ashley elbisesi ve pamuklu kumaşa basılı çiçekli deseni.

2. 8. 1980 – 1989 Yılları Arası

1980' lerde post-modernizm' in moda ve tasarım alanında büyük etkisi olmuştur. Bu etki nedeniyle; kumaş desenlerinde geçmişten, içinde bulunduğu zamandan ve gelecekte referans alınarak farklı kaynaklar birlikte kullanılarak karma bir stil yaratılmıştır. 50' li yıllarda moda olan Hawaii çiçek desenleri, sokak sanatı grafiti motiflerinden etkilenecek yapılmış olan çiçek desenleri, bu dönemin en belirgin desen özellikleridir. (Resim 2. 115., 2. 116., 2. 117., 2. 118., 2. 119., 2. 120., 2. 121.) Dünyaya Hawaii desenleri modasını getiren tekstil sanayicisi Alfred Shaheen' in Hawaii' de kurduğu fabrikasında basılan egzotik çiçekli desenleri 1980' lerde Avrupa' da moda olmuştur. (2. 118., 2. 119., 2. 120., 2. 121.)

1970-79 yılları arasında basılan çok büyük çiçekler, serbest akan kompozisyonlar ve pano desenler, bu dönemde etek boyları kısaldığı için kullanılmamıştır.

1983 yılında İngiliz tasarım kolektifi The Cloth kurulmuştur. Bu grup, *"...Parlak renkli kumaşlarıyla tanınmıştır. 1980' lerde moda olan büyük beden giysiler desenleri için ideal bir tuval sunuyordu. Desenlerinde Henri Matisse' in canlı silüetlerinden Amerikalı sokak sanatçısı Keith Haring' in düz grafik stiline kadar, birbirinden farklı kaynakların etkisi görülebiliyordu."*⁵⁹ Bu etki çiçek desenlerine de yansımıştır. (Resim 2. 122., 2. 123.)

⁵⁹ Marni FOGG, **Modanın Tüm Öyküsü**, 435

Resim 2. 115.

Resim 2. 116.

30' lu yıllarda görülen desenlerin benzer kompozisyon örnekleri bu dönemde yeniden yapılmıştır.

Resim 2. 117. 50' li yılların moda olan gül desenleri bu dönemde yeniden moda olmuştur.

Resim 2. 118. Hawaii deseni örneği.

Resim 2. 119. Hawaii deseni örneği.

Resim 2. 120.

Resim 2. 121.

Hawaii desenleri egzotik çiçeklerin ve parlak renklerin kullanıldığı 80' li yılların en karakteristik desenleri olmuştur.

Resim 2. 122.

Resim 2. 123.

Graffiti sanatının akıcı serbest çizgileri ve parlak renkleri çiçek desenlerini etkilemiştir.

Resim 2. 124.

Resim 2. 125.

1980' li yılların geometrik desen özellikleri çiçekli desenlerde de görülmektedir.

2. 9. 1990 – 1999 Yılları Arası

1990' lı yıllar tekstil baskılarında dijital çağın başladığı dönem olmuştur. Bilgisayar teknolojilerinin kullanılmasıyla daha hızlı ve az maliyetli sonuçlar ortaya çıkmıştır. Tasarımcılar fotografik imajlar, farklı desen ölçüleri gibi yenilikleri kullanmışlardır. (Resim 2. 130.) Böylece daha yenilikçi, değişken, çok varyasyonlu desenlerin yapıldığı yeni bir dönem başlamıştır. Tüm bu yeniliklerle birlikte eski teknik ve desenler özellikleri de kullanılarak desen koleksiyonlarında karma bir görünüş ortaya çıkmıştır. 1960' lı ve 70' li yıllardaki çiçek desenlerinden esinlenilmiştir. (Resim 2. 126., 2. 127., 2. 128., 2. 129.) Yeni teknolojilerin etkisi ile desenler gelişirken, aynı zamanda geçmişten referanslar aracılığıyla çiçekli desenlerin devam etmesi yumuşak bir geçişe aracılık etmiştir.

*“1990' ların başlarında Punk ve Hippie tarzı birleştirilerek Grunge görünümü ortaya çıkardı.”*⁶⁰ Özellikle koyu renk fon üzerine 70' li yıllardan esinlenmiş çiçek baskılı kumaşlar, moda tasarımcıları tarafından Grunge koleksiyonlarında çok kullanılmıştır. (Resim 2. 131., 2. 132., 2. 133., 2. 134.,)

⁶⁰ V. MENDES, A. DE LA HAYE, **20th Century Fashion**, 252.

Resim 2. 126. 1990' ların başındaki baskı desen eğilimlerini anlatan bir mood board örneği. Papatyalar, kasımpatı, ayçiçeği gibi benzer çiçekler bu dönemin çiçekli desenlerinin kaynağı olmuştur.

Resim 2. 127.

Resim 2. 128.

Benzer çiçeklerin farklı büyüklük ve kompozisyonlarla oluşturduğu farklı desen örnekleri.

Resim 2. 129. Van Gogh' un resimlerini hatırlatan Gucci' nin ayçiçekleri deseni.

Resim 2. 130. 90' lı yıllarda başlayan bir dijital baskı desen örneği. Gerbera çiçekleri bilgisayarda fotografik biçimleriyle desen yapılarak kumaş üzerine basılmıştır. Polyester kumaşlara yapılan bu baskılar 2000' li yıllarda her tür kumaşa basılabilir hale gelmiştir.

Resim 2. 131.

Resim 2. 132.

Grunge temasının desen örnekleri. Özellikle koyu renk fonlu desenler 70' li yıllardan esinlenmiştir.

Resim 2. 133.

Resim 2. 134.

Moda tasarımcılarının Grunge koleksiyonlarında kullandıkları çiçekli desen örnekleri. 70' li yılları hatırlatan bu desenler genellikle pamuklu kumaşlara basılmıştır.

2. 9. 2000' li yıllar

2000' li yılların başlangıcından günümüze kadar olan bu dönemde çiçek desenlerinin sınırsız tasarımları yapılmıştır. Tasarım ve baskı alanında yeni teknolojilerin kullanılması ile tasarımcının hayal gücü ve yaratıcılığı kumaş üzerine kolaylıkla aktarılabilir hale gelmiştir. Dijital baskı ve bilgisayarda tasarım programlarının kullanılması çiçekli desenlere yeni bir görünüş getirmiştir. Bu yeniliklerle birlikte çiçek desenlerinin sayısız farklı çeşidi tasarımcılar tarafından yapılarak üretime geçirilmiştir. Fotografik imajlar kullanılmaya başlamıştır. Çiçek fotoğrafları kullanılarak desenler oluşturulmuştur. (Resim 2.138., 2.139., 2.148., 2.151., 2. 152.,) Bir eteğin ya da elbisenin tamamını kaplayacak kadar büyük olabilen farklı ölçülerdeki çiçeklerle yapılan desenleri moda tasarımcıları koleksiyonlarının en gösterişli parçaları olarak kullanmışlardır. (Resim 2.149., 2.150., 2.154.) Modern baskı uygulamaları süreklilik etkisi olmayan bir desenin tamamının giysiye uygulanmasını mümkün kılmıştır. Yeni teknolojiler sayesinde baskılar tekrara dayalı desenlerle sınırlı değildir ve biçim renk ölçü değişikliklerinde çok hızlı sonuç alınabilen bir hale gelmiştir.

2000' li yıllarda sadece yeni belirli bir akım değil geçmiş dönemlerden de ilham alarak karma bir desen anlayışı hakim olmuştur. Sınırsız bir görsel ifade şekli çiçekli desenlerle kendini göstermiştir. Bu desenler 21.yy'ın dijital teknolojisinin insan bedeni üzerindeki ifade biçimi olmuştur. Aynı zamanda; *"Tasarımcılar yeni teknolojilerin elverişliliğinden faydalanmaya hevesli olsalar da bu teknolojileri sanat okullarındaki atölyelerinde öğrendikleri, üzerinde denemeler yaptıkları klasik şablon baskı tekniğiyle birlikte kullanmayı tercih etmektedirler."*⁶¹ Günümüzde desen stüdyolarının koleksiyonlarını el yapımı desenler ile dijital desenler birlikte oluşturmaktadır. (Resim 2.135., 2.137., 2.140., 2.141., 2.142., 2.143., 2.144., 2. 145., 2. 146., 2. 147., 2.148., 2.149., 2.150., 2.151., 2.152., 2.153., 2.154., 2.155., 2.156.)

⁶¹ Marnie FOGG, **Modanın Öyküsü**, Çev. Emre Gözgülü, 519.

Resim 2. 135 İtalyan Anteprima desen stüdyosunun 2016 yaz sezonu için hazırladığı el çizimi ve dijital çiçek desenleri.

FUTURE

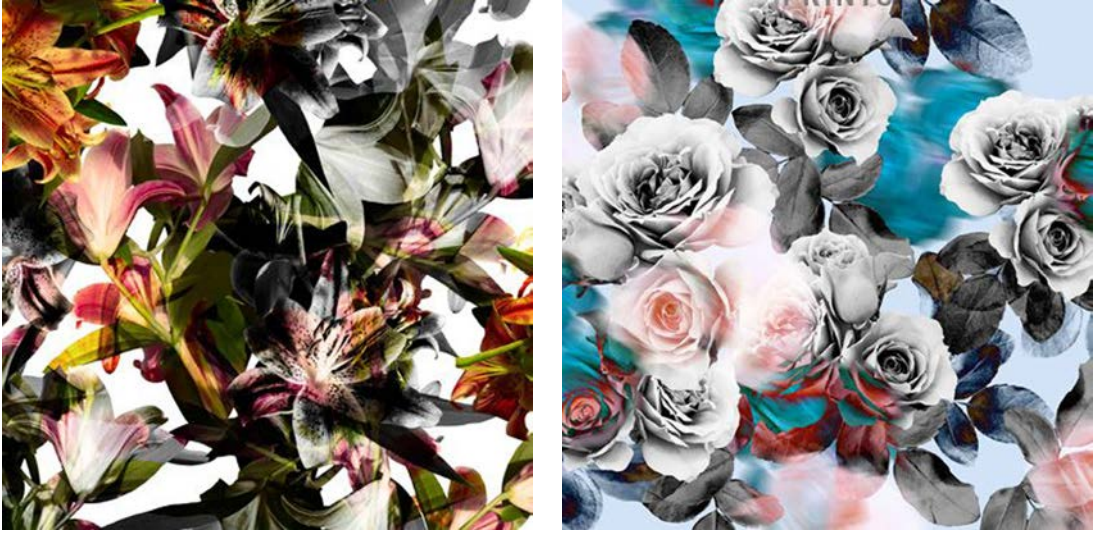
FW16/17 Long Term Forecasting

Resim 2. 136. 2016- 2017 kış sezonunun desen ve renk eğilimlerini anlatan bir mood-board örneği.

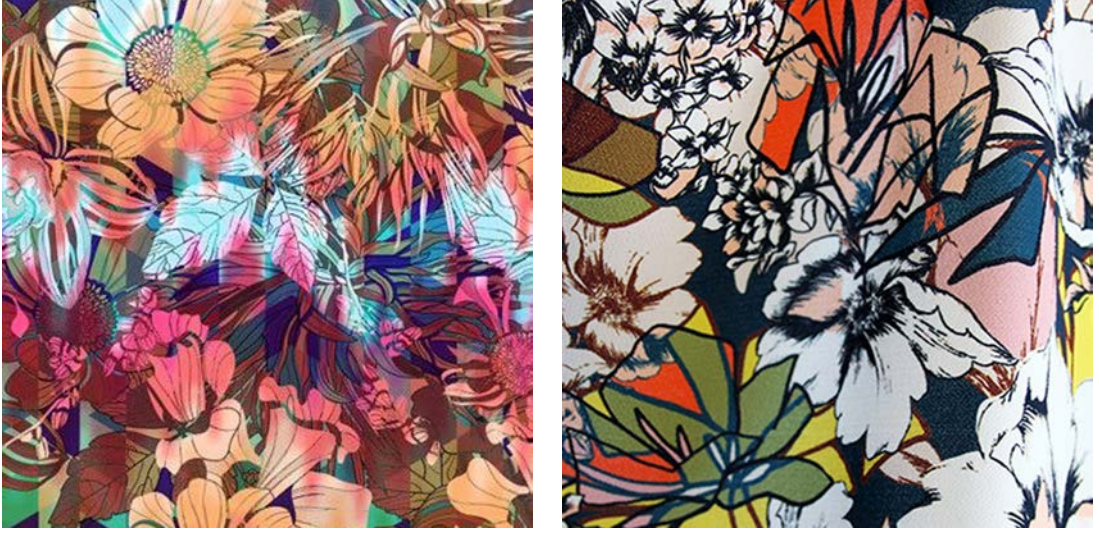
Resim 2. 137. Harper Bazaar moda dergisinde sezonun çiçekli desen trendini gösteren bir fotoğraf.

Resim 2. 138. 2000' li yıllarda desenlerde görülen en önemli yenilik dijital baskı sayesinde resimde görülen fotografik imajların kullanılması olmuştur. Üst üste yığılmış biçimlerin oluşturduğu desenler basılmıştır.

Resim 2. 139. Fotografik imajlarla yapılmış çiçekli dijital desen örnekleri. Renk sayısında sınır olmadan desenler istenilen renk tonlarında basılabilir.

Resim 2. 140. Yılda iki kez Paris' te yapılan Premiere vision kumaş fuarından dijital desen örnekleri.

Resim 2. 141. Geçmiş yıllardan referans alarak 2000' li yıllarda da kontür ve fünez kullanılarak yapılmış klasik çiçekli desen örnekleri. Bu dönemde özellikle 30'lu, 50'li, 60'lı ve 70'li yılların desenleri yeniden yorumlanmıştır.

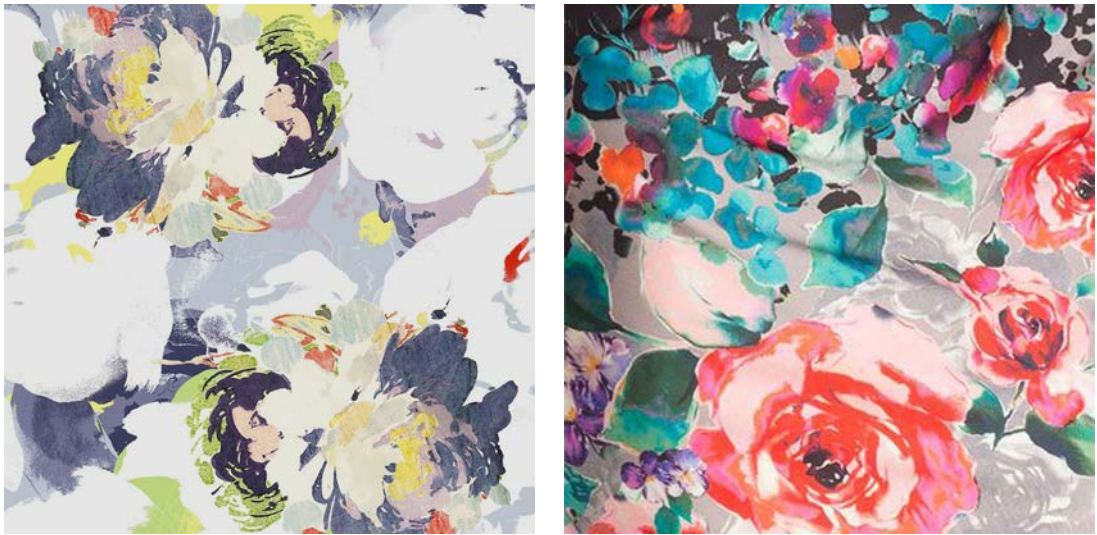
Resim 2. 142. 2000' li yıllarda çok sık moda olan timsah, leopar, yılan kuş tüyü gibi hayvan motifi desenleriyle birlikte kurgulanmış çiçekli desen örnekleri.

Resim 2. 143. Özellikle 2010 yılından sonraki sezonlarda moda olan botanik çizimlerinden esinlenerek yapılmış desen örnekleri.

Resim 2. 144. 2016 Dolce and Gabana. 2000' li yıllarda her sezon koleksiyonunda çiçekleri desenleri kullanmıştır.

Resim 2. 145. Bu dönemin suluboya tekniğiyle yapılmış çiçekli desen örnekleri.

Resim 2. 146. 2002. Valentino' nun çok büyük çiçeklerle yapılmış desen örnekleri koleksiyonunun en çarpıcı parçalarını oluşturmuştur.

Resim 2. 147. 2008. Dries Van Noten' in çiçek desenleri. Güçlü kompozisyon anlayışı, coşkun renk kullanımı ve desenlere olan tutkusu giysi koleksiyonlarında görülmektedir.

Resim 2. 148. 2012 Dries Van Noten. Fotografik çiçek imajları ile dijital baskı yapılmış bir desen örneği.

Resim 2. 149. 2014 Antonio Marras' in tasarımlarında kendi el çizimlerini kullandığı çiçekli desenleri moda endüstrisinde öncü bir yere sahiptir.

Resim 2. 150. 2015. Oscar De La Renta. Giysiye göre düzenlenmiş kontür desen örneği.

Resim 2. 151. 2012 Alexandre Mc Queen' in simetrik çiçekli desenleri dönemin en önemli desen eğilimlerinden biri olmuştur.

Resim 2. 152. 2012 Stella Mc Cartney.Pano desen örnekleri.

Resim 2. 153. 2012 Gucci 'nin botanik desen örneği. Özellikle 2010 yılından sonraki sezonlarda moda olan botanik çizimlerinden esinlenerek yapılmış desen örnekleri.

Resim 2. 154. 2014. Dolce and Gabbana' nın giysiye göre, pano desen olarak yapılmış resimsel çiçekli desen örneği.

Resim 2. 155. 2015, Balmain' in kontrast renklerle yapılmış çiçek deseni.

Resim 2. 156. 2016, Dolce and Gabbana' nın parlak kontrast renklerle siyah fon üzerindeki serbest düzenlenmiş çiçekli desen örneği.

3. SONUÇ

20.yy'ın başlangıcından günümüze kadar olan her 10 yıllık döneme bakıldığında giysi kumaşlarında çiçek desenleri artan bir sayıyla varolmuştur. Çiçek desenleri kumaş desenlerinin en popüler türüdür. Esin kaynağı doğa olan bu desenler 1900' lü yılların başından itibaren ivme kazanarak çok önemli bir konuma yükselmiş moda ve kültür tarihinin bir parçası olmuştur. Bu süreç içinde baskı tekniklerindeki gelişmeler sayesinde kumaş üreticilerinin ve moda tasarımcılarının koleksiyonlarında her dönem yer almıştır. Başlangıçta kompozisyon özellikleri basit tekrarlara dayalı az renkli sade çizimler iken 1930' lu yıllardan itibaren daha yoğun ve farklı çiçeklerin birlikte kullanıldığı farklı çizim teknikleriyle (leke, kontür, fünez, tram) yapılmış desenler üretilmiştir. Bu desenler günlük yaşamın her alanında kullanılmaya başlanmıştır. Gece ve gündüz elbiselerinde sıkça tercih edilmiştir.

1940' lı yıllarda 2. Dünya savaşının çiçekli desenler üzerinde etkileri görülmüştür. Bu desenler durgunluk dönemine girmiştir. Kumaş kalitelerinde de değişiklikler olmuştur. Ekonomik nedenlerle sentetik kumaşlar özellikle bu dönemde yaygınlaşmıştır. 2. Dünya savaşı sonrasında çiçek desenleri yeniden savaşın yıkıcı etkilerinden uzaklaşmak için popüler olmaya başlamıştır.

1950' li yıllarda romantik ve kadınsı görünüm moda olmuş bunun ifade biçimi olarak çiçekli desenler (özellikle gül desenleri) tercih edilmiştir. Kimya alanındaki gelişmeler çiçekli desenlerde yeni renklerin kullanılmasına sebep olmuştur.

1960' lı yıllarda bir sanat akımı (pop-art) çiçekli desenleri etkileyerek desen özelliklerini değiştirmiştir. Bu desenler sanatın gündelik yaşam içine girmesine aracı olmuşlardır. 1960' lı, 70' li yıllar çiçek desenlerinin toplumsal hareketlerden etkilendiği dönemler olmuştur.

Bu dönemlerdeki savaş karşıtı fikir ve hareketler, giysilerde çiçek desenlerinin çok kullanılmasına sebep olmuştur.

1980' li yıllardan itibaren eklektik bir dönem başlamış, yeniliklerle birlikte geçmiş dönemlerden de referanslarla farklı çiçek desenleri yapılmıştır. Yeni bir akım olan sokak sanatı Grafitti çiçek desenlerinin biçim ve renk özelliklerini etkilemiştir.

1990' lı yıllarda dijital çağın başlamasıyla, çiçek desenlerinde fotografik imajlar ve çok daha büyük biçim birimler kullanılmıştır. Geçmiş dönemlerden esinlenerek yeni yorumlamalar yapılmıştır. Bunun sonucunda bu desenler dijital döneme keskin olmayan bir geçişe aracılık etmiştir.

2000' li yıllarda modada çoğulcu, çeşitlilik ve bireysel ifadeler dönemi başlamıştır. Bu durum çiçek desenlerinin çok farklı çeşidinin yapılmasına yol açmıştır. Teknolojik yenilikler de bu çeşitliliğe olanak sunmuştur. Biçim, renk, kompozisyon sınırları ortadan kalkmıştır. Fotografik imajlarla yapılmış modern desenler, simetrik desenler, pano desenler, akrilik ya da suluboya efektleriyle elde yapılmış desenler, bir elbise ya da eteğin tamamını kaplayacak kadar büyük motiflerin olduğu desenler çiçek desenlerinin çeşitliliğini yansıtmışlardır. Uluslararası moda tasarımcılarının hızlı görsel doygunluk ve bilgi çağında görsel kimliklerini sağlamlaştırmak için koleksiyonlarının en gösterişli parçaları olarak kullanmışlardır.

Çiçek desenleri; teknolojinin, sanatın, toplumsal değişimlerin, kendinden önceki dönemlerin, insan bedeni üzerindeki ifade biçimi olmuştur. Giysi kumaşlarında en çok kullanılan desen çeşidi olarak vazgeçilmez bir moda stili haline gelmişlerdir.

4. KAYNAKLAR

Kitaplar

BRIGGS, Amanda. (2013) “**Printed Textile Design**”, Laurence King Publishing Ltd, London.

DAVIS, Fred. (1997) “**Moda Kültür Kimlik**”, YKY, Çev. Özden Arıkan, İstanbul.

FOGG, Marni. (2006) “**Print in Fashion**”, BT Batsford, London.

FOGG, Marni. (2014) “**Modanın Öyküsü**”, Hayalperest Yayınevi, Çev. Emre Gözgülü, İstanbul.

HARDEN, R.-TURNEY, J. (2007) “**Floral Frocks**”, Acc Art Books, London.

JACKSON, Lesley.(2011) “**20th Century Pattern Design**”, Hachette, UK.

MELLER, S.-ELFFERS, J. (2002) “**Textile Designs**”, Thames and HudsonLtd., London.

MENDES, A.-HAYE, A. (2005) “**20th Century Fahion**”, Thames and Hudson Ltd., London.

ROBINSON, Julian. (1988) “**The Brilliance of Art Deco**”, Murdoch Books,UK.

SAMUELS, Charlotte. (2010) “**Art Deco Textiles**”, V & A, London.

VÖLKER, Angela. (2004) "**Textile of Wiener Werkstatte**", Thames and HudsonLtd., London.

WATSON, Linda. (2007) "**Modaya Yön Verenler**", Güncel yayınları, Çev. Güneş Ayas, İstanbul.

WORSLEY, Harriet. (2007) "**Decades of Fashion**", Ulmann Publishing, London.

Sürelî Yayınlar

Marimekko, Anniversary Specials Issue 1/2011, Fin.

MÜLLER Florance, (1999) “**P Kültür Sanat Antika**”, Çev. Ayşegül Sönmezay, İstanbul

Kataloglar

Impressions Coton and Rayonne, (1962), MSGSU Tekstil ve Moda Tasarımı bölüm arşivi, kumaş kataloğu, Bilbille & C, Paris.

Printed Cottons, (1978), MSGSU Tekstil ve Moda Tasarımı bölüm arşivi, kumaş kataloğu, Alberto & Roy, Italy.

Pret A Porter Trends, (2009) (Trend katalođu), Paris

İnternet Kaynakları

www.alfredshaheen.com

www.antoniomarras.com

www.anteprimadesigns.com

www.dolcegabana.com

www.driesvannoten.com

<http://www.emiliopucci.com/>

<http://www.celiabirtwell.com/>

<https://collections.mcnyc.org/>

<http://www.lauraashley.com/uk/fabrics/>

<https://www.liberty.co.uk>

https://marimekko.com/com_en/fabrics/classics

www.metmuseum.org

<https://www.tumblr.com/>

<https://www.patternbank.com>

<http://patternobserver.com/>

www.patternpeople.com

<https://www.pinterest.com>

www.premierevision.com

<http://www.vogue.co.uk>

www.wgsn.com

<https://www.wikipedia.org>

5. ÖZGEÇMİŞ

1974 yılında İstanbul' da doğdu. 1998 yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü Lisans eğitimini 3. lük derecesi ile tamamladı.

Dokuma ve baskı alanında Harmancı Tekstil, Cm Textile Design Studio, İpeker, Nateks firmalarında tasarım sorumlusu olarak yurtiçi ve yurtdışına kumaş koleksiyonları hazırladı. Aynı zamanda colorist olarak bu koleksiyonların renk çalışmalarını yaptı.

2008 yılından itibaren tasarım ve danışmanlığa serbest olarak devam etmektedir.

2009 yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü' nde yüksek lisans' a başlamış, 2009 yılından itibaren Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü'nde ders vermektedir.